

แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

โดย

ณรงค์ธรรม ทองสุขแสงเจริญ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยครุสุริเยเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2566

**THE GUIDELINES FOR PROMOTING HEALTHY LARGE SIZE SCHOOL
UNDER THE NONTHABURI SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE**

**BY
NARONGDHAM THONGSUksAENGCHAROEN**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
SURYADHEP TEACHERS COLLEGE**

**GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2023**

วิทยานิพนธ์เรื่อง

แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

โดย

ณรงค์ธรรม ทองสุขแสงเจริญ

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2566

ผศ.ดร.ประยุทธ์ ชูสอน
ประธานกรรมการสอบ

ผศ.ดร.พิมพ์ไธส ลิ้มปัทม์
กรรมการ

ผศ.ดร.วัลลภา เฉลิมวงศาเวช
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต. หญิง ดร.วรรณิ์ สุขสาตร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
6 กันยายน 2566

Thesis entitled

**THE GUIDELINES FOR PROMOTING HEALTHY LARGE SIZE SCHOOL UNDER
THE NONTHABURI SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE**

by

NARONGDHAMM THONGSUKSAENGCHAROEN

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Master of Education in Educational Administration

Rangsit University
Academic Year 2023

Asst.Prof. Prayuth Chusorn, Ph.D.
Examination Committee Chairperson

Asst.Prof. Pimurai Limpapath, Ph.D.
Member

Asst.Prof. Wallapa Chalermvongsavej, Ph.D.
Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Asst.Prof.Plt.Off. Vanee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

September 6, 2023

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและการให้คำปรึกษาจาก ผศ.ดร.วัลลภา เกลิมวงศาเวช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.ประยุทธ ชูสอน ที่ให้ความกรุณาในการเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.พิมพ์อุไร ลิ้มปัทม์ ให้ความกรุณาในการเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพื่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัยทั้ง 3 ท่าน ที่ให้ความกรุณาและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ จนทำให้ได้เครื่องมือวิจัยที่มีประสิทธิภาพ

ขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำในเรื่องการดำเนินงานวิจัย และการสังเคราะห์ความรู้

ขอบพระคุณมหาวิทยาลัยรังสิต และ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ที่เป็นกลุ่มประชากรในการวิจัยที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกเป็นสถานที่ดำเนินงานวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้มีพระคุณ และกัลยาณมิตรทุก ๆ ท่าน ที่ให้ความเมตตา และกำลังใจ ช่วยเหลือตลอดมา คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนความรู้ทั้งปวงแก่ผู้วิจัย

ณรงค์ธรรม ทองสุขแสงเจริญ

ผู้วิจัย

6405369 : ณรงค์ธรรม ทองสุขแสงเจริญ
 ชื่อวิทยานิพนธ์ : แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1
 หลักสูตร : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วัลลภา เกลิมวงศาเวช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนสุภาพะ รวมถึงนำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และผู้สนับสนุนการศึกษา จำนวน 210 คน (Total Population Sampling) เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 32 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้านของโรงเรียนสุภาพะคือ ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยดัชนีความต้องการจำเป็น (PNImodified) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นที่มากที่สุดในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 1 อยู่ในด้านชุมชนเป็นสุข (PNImodified = 0.597) รองลงมาคือ ด้านครอบครัเป็นสุข ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข และสภาพแวดล้อมเป็นสุข เท่ากับ 0.497, 0.492, 0.483 และ 0.388 ตามลำดับ จึงได้เสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คนได้ทั้งสิ้น 29 แนวทางประกอบด้วย ด้านผู้เรียนเป็นสุขมี 5 แนวทาง ด้านโรงเรียนเป็นสุขมี 6 แนวทาง ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขมี 6 แนวทาง ด้านครอบครัเป็นสุขมี 5 แนวทาง และด้านชุมชนเป็นสุขมี 7 แนวทาง

(วิทยานิพนธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 100 หน้า)

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะ, โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ลายมือชื่อนักศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

6405369 : Narongdham Thongsuksaengcharoen
 Thesis Title : The Guidelines for Promoting Healthy Large Size School under the
 Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office
 Program : Master of Education in Educational Administration
 Thesis Advisor : Asst.Prof. Wallapa Chalermvongsavej, Ph.D.

Abstract

The purpose of the study was to investigate the actual conditions, desirable conditions, and healthy school requirements at Large Size School under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office and present guidelines for promoting healthy schools. This study was a mixed method. Total sampling revealed a population of 210 instructors and educational staff members. The research instrument consisted of five rating scale questionnaires measuring student, school, environment, family, and societal happiness. In addition, the data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNImodified). The results of the study indicated that a happy society had the highest PNImodified (PNImodified = 0.597), followed by happy family, happy student, happy school, and happy environment with 0.497, 0.492, 0.483, and 0.388, respectively and that the guidelines for promoting a healthy school consisted of 28 guidelines, which included happy student (5 guidelines), happy school (6 guidelines), happy environment (6 guidelines), happy family (5 guidelines), and happy society (7 guidelines).

(Total 100 pages)

Keywords: Need Assessment, The Guidelines for Promoting Healthy School, Large Size School under
 The Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office

Student's Signature Thesis Advisor's Signature

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูป	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 คำถามของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
1.6 นิยามศัพท์ สัญลักษณ์ และอักษรย่อ	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ	8
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสุภาพะ	10
2.2 แนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็น	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา	21
2.4 ข้อมูลโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี	25
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	34
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34

สารบัญ

	หน้า
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
3.3 การสร้าง พัฒนา และตรวจสอบเครื่องมือ	35
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	37
3.6 ผู้ให้ข้อมูลหลัก	38
3.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
3.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการวิจัย	40
4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	40
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นการ ส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1	42
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและแนวทางในการ ส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จากการ สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน	50
บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	67
5.1 สรุปผลการวิจัย	68
5.2 ข้อเสนอแนะทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ตามความเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน	70
5.3 อภิปรายผลการวิจัย	72
5.4 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	75
5.5 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	86
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
ประวัติผู้วิจัย	100

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม
4.2	แสดงผลของ สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่นุริตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ในภาพรวม
4.3	แสดง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่นุริตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้านผู้เรียนเป็นสุข
4.4	แสดง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่นุริตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้านโรงเรียนเป็นสุข
4.5	แสดง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่นุริตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข
4.6	แสดง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่นุริตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้านครอบครัวเป็นสุข
4.7	แสดง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่นุริตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้านชุมชนเป็นสุข

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่

4.8	ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรี จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้าน ผู้เรียนเป็นสุข	50
4.9	ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาจากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้าน โรงเรียน เป็นสุข	52
4.10	ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรี จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้าน สภาพแวดล้อมเป็นสุข	53
4.11	ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรีจากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้าน ครอบครัวเป็นสุข	56
4.12	ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรี จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้าน ชุมชนเป็นสุข	58

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1.1	แสดงกระบวนการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะ	3
2.1	การจำแนกองค์กรประของสุภาพะ	12
2.2	แสดงองค์ประกอบของการเสริมสร้างโรงเรียนสุภาพะในประเทศ ปาเกีสถาน	32

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

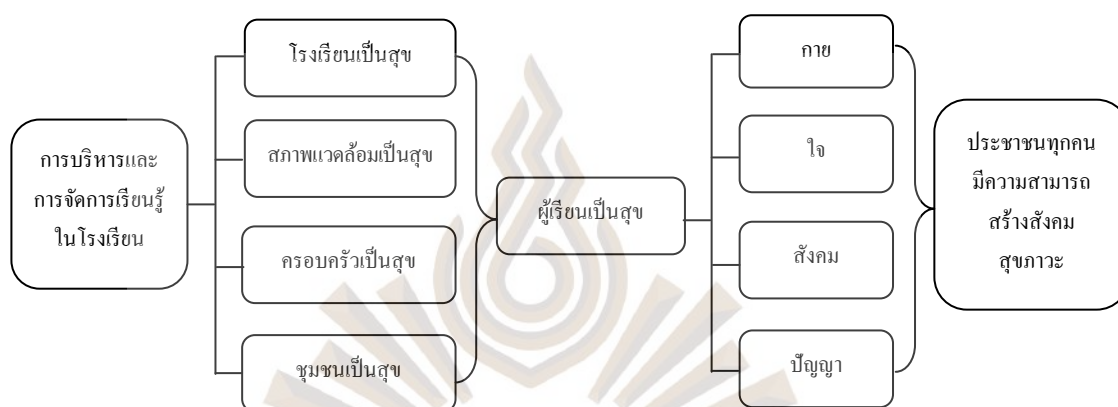
การจัดการและยกระดับคุณภาพในสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญเพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและพันธกิจที่ได้ตั้งไว้ สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการจัดการและยกระดับคุณภาพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากนิยามคุณภาพโดยรวม ของ Goetsch and Davis ในปี 2003 ที่ได้กล่าวว่า คุณภาพโดยรวมขององค์กรเป็นการปฏิบัติงานที่องค์กรพยายามทำให้มีการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านผลผลิต การให้บริการ คน กระบวนการและสภาพแวดล้อมให้ประสบผลสำเร็จ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นแนวทางการยกระดับองค์กรที่ผู้บริหารต้องบริหารเพื่อให้เป็นการสร้างผู้เรียน โรงเรียน สภาพแวดล้อม ให้เหมาะสมต่อการทำงาน เกิดบรรยากาศที่ดี เพื่อส่งมอบความสุขสู่ครอบครัว และชุมชน เพื่อให้เป็นการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล และการส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นสถานที่เรียนรู้อย่างมีคุณภาพนั้น จึงเกิดเป็นแนวคิดโรงเรียนสุขภาวะ โดยโรงเรียนจะเป็นหัวใจหลักการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรทางการศึกษาด้วยการส่งเสริมความสมบูรณ์อย่างรอบด้านทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Burton, 2010)

การพัฒนาคุณภาพโดยรวมจำเป็นต้องพัฒนาทั้ง กาย จิต สังคม และปัญญา ถือเป็นความสมบูรณ์ของคุณภาพชีวิต แนวคิดการส่งเสริมให้เกิดโรงเรียนสุขภาวะ จึงเป็นแนวคิดของพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์รอบด้านด้วยการบูรณาการทุกองค์ประกอบทั้ง ร่างกาย โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว และชุมชน โรงเรียนมีความจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกของบุคลากรในองค์กร ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการปรับสมดุลของชีวิตการทำงาน และชีวิตครอบครัว เนื่องจากเป็นแนวคิดโรงเรียนสุขภาวะเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญด้านการมีความสุขของร่างกาย จิตใจ สังคม และทางจิตวิญญาณ เพราะเป็นการให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์ที่มีสุขภาพดี มีสติปัญญา มีคุณธรรม และมีทักษะที่พร้อมต่อการรับมือต่อความท้าทาย และเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา, 2560)

สถานศึกษา ทั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคน การให้ความสำคัญในสุขภาวะของบุคลากรทางการศึกษาและส่งเสริมสุขภาวะของนักเรียน จะเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงาน และสร้างสมดุลของชีวิต ก่อให้เกิดบุคคลที่มีสุขภาพดี มีศักยภาพ พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ โรงเรียนจึงมีหน้าที่สำคัญที่ต้องเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต ฉะนั้นการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สุขภาพ และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาให้เกิดโรงเรียนที่มีคุณภาพที่แท้จริง โดยเริ่มจากโรงเรียนโดยการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Development and Management: SBM) ส่งมอบถึงชุมชน และกระจายสู่สังคม โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ หรือความเป็นเจ้าของร่วมกัน (กิริณูญา หนูอินทร์, 2562) สอดคล้องกับ Baltag, Pachyna, and Hall (2015) ที่ได้รายงานในปี 2015 ว่า ได้มีการนำหลักคิดโรงเรียนสุขภาวะใน 102 ประเทศ เป็นการศึกษาใน 5 องค์ประกอบ คือ การได้รับวัคซีน ความรู้ทางเพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์ การคัดกรองในด้านสุขภาพ การมองเห็น และความต้องการทางสารอาหาร โดยเด็กนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา และเป็นเหยื่อของความรุนแรง สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) ที่แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีความรู้ คุณธรรมเพื่อให้มีความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม มีความพร้อมทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม มุ่งเน้นให้เยาวชนที่เป็นอนาคตของประเทศชาติมีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ และมีสมรรถนะทางร่างกายที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

โรงเรียนจึงมีความเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะ เพื่อการยกระดับการศึกษาอย่างรอบด้านก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมเชิงบวก และการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นสุขภาวะ 5 ด้านตามแนวคิดของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ คือ ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ [สสส.], 2560) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 2010) ที่กล่าวว่า องค์การสุขภาวะมี 4 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางจิตสังคม สุขภาวะในสถานที่ทำงาน และชุมชน ในสองแนวคิดนี้ทำให้โรงเรียนมีความจำเป็นที่ต้องสร้างเสริมศักยภาพ และพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรทางการศึกษาที่สามารถ

บริหารจัดการและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงและเพิ่มพฤติกรรมสุขภาพ จัดโครงสร้างทางกายภาพ สภาพแวดล้อม และชุมชนให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย ก่อให้เกิดสุขภาวะด้าน กาย ใจ สังคม และปัญญา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ห่างไกลจากสิ่งที่เป็นอบายมุข หรือเสพติดให้โทษ โรงเรียนสุขภาวนั้นต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ “ผู้เรียนเป็นสุข” เพื่อส่งต่อให้เกิดสังคมที่มีสุขภาวะ (มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา, 2560) แสดงดังรูปที่ 1.1

รูปที่ 1.1 แสดงกระบวนการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะ
ที่มา: มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา, 2560

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีบุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้สนับสนุนการศึกษารวม 210 คน มีเป้าหมายเป็นองค์กรการเรียนรู้ชั้นในระดับสากล การพัฒนาโรงเรียนให้เกิดคุณภาพรอบด้านทั้ง ผู้เรียน ครู และชุมชนรอบข้าง จึงเป็นเป้าหมายหลักเพื่อให้เกิดเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน หรือองค์กรการศึกษา สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้ง วัด โรงเรียน และสมาคมต่าง ๆ การสนับสนุนให้เกิดโรงเรียนสุขภาวะจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดคุณภาพรอบด้าน และเป็นการสนับสนุนให้เกิดความพร้อมต่อการเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ การเสาะหาแนวทางโรงเรียนสุขภาวะจึงเหมาะสมต่อการพัฒนาการศึกษาทั้งผู้เรียน โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว และชุมชนใกล้เคียง ก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมสุขภาวะทั้ง ด้านกาย ใจ สังคม และปัญญา เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของการพัฒนา

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นคุณค่าของการส่งเสริมถึงสุขภาวะในโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้โรงเรียนเป็นที่ปลอดภัยและน่าอยู่สำหรับทุกคน จึงเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะ ที่สอดคล้องกับหลักของโรงเรียนสุขภาวะ 5 ด้าน (สสส.) คือ ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข ซึ่งประเมินจากสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสุขภาวะโดยมุ่งหวังที่จะศึกษาสุขภาวะในโรงเรียน และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในจังหวัดนนทบุรี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

1.2.2 เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

1.3 คำถามของการวิจัย

1.3.1 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเป็นโรงเรียนสุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เป็นอย่างไร

1.3.2 แนวทางการส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยนี้ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนสุขภาวะ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยปรับประยุกต์หลักโรงเรียนสุขภาวะ 5 ด้าน (สสส., 2560) ดังนี้

- 1) ผู้เรียนเป็นสุข คือ สุขภาวะที่ผู้เรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีทักษะการปฏิบัติให้ตนเองพ้นจากอันตราย ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีวินัยในตนเอง มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความกระตือรือร้นในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
- 2) โรงเรียนเป็นสุข คือ สุขภาวะที่โรงเรียนมีการบูรณาการการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตาม ประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่น
- 3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข คือ เป็นบรรยากาศในโรงเรียนและห้องเรียนที่เอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความร่มรื่น น่าอาศัย มีระบบป้องกันความเป็นอันตรายที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และการพนันหรือสิ่งเสพติด รวมถึงมีการคัดเลือกว่าัดุดิอาหาร เครื่องดื่มหรืออาหารว่างที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาวะของผู้เรียน
- 4) ครอบครัวเป็นสุข คือ ครอบครัวที่มีส่วนร่วมและส่งเสริมการเรียนรู้ และสุขภาวะของผู้เรียน เกิดจากการรับฟัง ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ป้องกันความเสี่ยงจากพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาวะ ดูแลเอาใจใส่เพื่อส่งเสริมสุขภาวะเชิงบวก และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครอบครัวและโรงเรียน เพื่อร่วมพัฒนาสุขภาวะของผู้เรียน
- 5) ชุมชนเป็นสุข คือ ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของผู้เรียน มีการใช้ประโยชน์ และเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลเชิงสุขภาวะ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและโรงเรียน

1.4.2 ขอบเขตของประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และผู้สนับสนุนการศึกษา จำนวน 210 คน เลือกโดยใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: ปรับปรุงจาก สสส., 2560; World Health Organization, 2010

1.6 นิยามศัพท์ ลัญลักษณ์ และอักษรย่อ

สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่แสดงความเป็นจริงในปัจจุบันของการเป็นโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ได้แก่ ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข โดยศึกษาจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน จากนั้นหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ด้วยดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) (Best, 1986 อ้างถึงใน สุวารี แปงฉิมวงศ์, 2558; และสุวิมล ว่องวาณิช, 2551)

สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพที่ผู้บริหาร ครู และผู้สนับสนุนการศึกษาคาดการณ์และอยากจะพัฒนาให้เกิดขึ้นในโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข โดยศึกษาจากแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ จากนั้นหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ด้วยดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) (Best, 1986 อ้างถึงใน สุวารี แปงฉิมวงศ์, 2558; และสุวิมล ว่องวาณิช, 2551)

ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ที่ประเมินจากแบบสอบถาม ซึ่งความต้องการจำเป็นได้รับการแก้ไขหรือพัฒนา จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมต่อการพัฒนาเป็นโรงเรียนสุภาพะ โดยศึกษาจากลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Priority Need Index; $PNI_{modified}$ ซึ่งคำนวณจาก ผลต่างของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์หารด้วยสภาพปัจจุบัน (สุวิมล ว่องวานิช, 2551) ดังสมการ

$$PNI_{modified} = (I - D) / D$$

$PNI_{modified}$ หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นโรงเรียนสุภาพะ

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพปัจจุบันในปัจจุบันของการเป็นโรงเรียนสุภาพะ

โรงเรียนสุภาพะ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นสุข โดยการปรับสภาพเพื่อลดปัจจัยเสี่ยง เพิ่มพฤติกรรมสุภาพ จัดโครงสร้างและระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียนทั้งด้านกาย ใจ สังคม และปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงสู่โลกยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1) ผู้เรียนเป็นสุข คือ สุขภาวะที่ผู้เรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีทักษะการปฏิบัติให้ตนเองพ้นจากความอันตราย รู้หน้าที่ มีวินัยในตนเอง มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความกระตือรือร้นในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

2) โรงเรียนเป็นสุข คือ สุขภาวะที่โรงเรียนมีการบูรณาการการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตาม ประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่น

3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข คือ เป็นบรรยากาศในโรงเรียนและห้องเรียนที่เอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความร่มรื่น น่าอาศัย มีระบบป้องกันความเป็นอันตรายที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และการพนันหรือสิ่งเสพติด รวมถึงมีการคัดเลือกว่างดอาหาร เครื่องดื่มหรืออาหารว่างที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้เรียน

4) ครอบครัวเป็นสุข คือ ครอบครัวที่มีส่วนร่วมและส่งเสริมการเรียนรู้ และสุขภาพของผู้เรียน เกิดจากการรับฟัง ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ป้องกันความเสี่ยงจากพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาพ ดูแลเอาใจใส่เพื่อส่งเสริมสุขภาพเชิงบวก และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครอบครัว และโรงเรียน เพื่อร่วมพัฒนาสุขภาพของผู้เรียน

5) ชุมชนเป็นสุข คือ ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสุขภาพของผู้เรียน มีการใช้ประโยชน์ และเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลเชิงสุขภาพ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและโรงเรียน

แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาพ หมายถึง กระบวนการพิจารณาเพื่อกำหนดความแตกต่างของภาพที่เป็นจริง และภาพที่พึงประสงค์ โดยประเมินจากการเรียงลำดับค่าความต้องการจำเป็น Priority Need Index (PNI_{modified}) จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ในหัวข้อโรงเรียนสุขภาพ 5 ด้าน คือ ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ การบริหารการศึกษา และปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดนนทบุรี

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี หมายถึง สถานศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี ที่มีจำนวนนักเรียนทั้งหมดมากกว่า 2,501 คนขึ้นไป ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายรวม 6 ระดับชั้นเรียน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูล หรือผลการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางการตัดสินใจและวางแผน การส่งเสริมให้เกิดโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

1.7.2 บุคลากรทางการศึกษาสามารถนำข้อมูล หรือผลการวิจัย ไปปรับประยุกต์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน สอดรับกับแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะ

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15 ผู้วิจัยได้เสนอแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสุขภาวะ
- 2.2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา
- 2.4 ข้อมูล โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 15
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสุขภาวะ

2.1.1 ความหมายของโรงเรียนสุขภาวะ

Allensworth, Wyche, Lawson, and Nicholson (1995) โรงเรียนสุขภาวะเป็นโปรแกรมสุขภาพโปรแกรมหนึ่ง โดยมีนโยบาย ขั้นตอน และกิจกรรมที่ออกแบบเพื่อยกระดับสุขภาพของนักเรียนและเจ้าหน้าที่ดำเนินงาน มีขอบเขตคือการบริการสุขภาพ สภาพแวดล้อมที่ดี และการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง

WHO (1996) ได้ให้ความหมายของสุขภาพ (Health) คือ ภาวะที่ร่างกายเป็นสุข มีความแข็งแรง มีความสุขทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม มีองค์ประกอบ 4 มิติที่ไม่สามารถแบ่งออกจากกันได้ คือ ภาวะที่เป็นสุขทางกาย (Physical Well-being) ภาวะที่เป็นสุขทางใจ (Mental Well-being) ภาวะที่เป็นสุขทางสังคม (Social Well-being) และภาวะที่เป็นสุขทางจิตวิญญาณ (Spiritual

Well-being) การเชื่อมโยงทั้ง 4 มิติด้วยกัน ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ของสุขภาพ รวมถึงการห่างไกลโรค และไม่อยู่ในความเสี่ยงของการพิการ

Pakistan (2010) โรงเรียนสุขภาวะเป็นแนวคิดสำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากการบริการสุขภาพเป็นส่วนสำคัญต่อระบบการศึกษา องค์การระดับประเทศและระดับชาติให้ความสำคัญกับสุขภาพในโรงเรียน และถือว่าสุขภาพในโรงเรียนเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญทั้งร่างกาย จิตใจ และการอยู่ร่วมกับสังคม

ประเวศ วะสี (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สุขภาวะ หรือภาวะ หมายถึง ภาวะที่เป็นความสุข และมีคุณค่าของการมีชีวิต ทั้งกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ การส่งเสริมสุขภาพที่ดี ควรส่งเสริมการเรียนรู้ในการสร้างพฤติกรรมที่ดีและจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อกุล เหมาะสมต่อสุขภาพ

จุฬารัตน์ โสตะ (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สุขภาวะ คือ เป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญในรูปแบบของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ หรือการเพิ่มระดับความสุขของชีวิต (Well-being) รวมถึงศักยภาพในด้านกายภาพ ร่างกาย สุขภาพรายบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม ส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีเพื่อให้มีสุขภาพที่ดี (Approach Behavior) ห่างไกลโรค หรือปัญหาสุขภาพส่งเสริมพฤติกรรมทางบวก และการมีชีวิตอย่างเป็นสุข

วิพุธ พูลเจริญ (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สุขภาวะว่า สุขภาวะเป็นกระบวนการ แนวปฏิบัติ หรือพฤติกรรมที่มุ่งเสริมเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์ มีความสมดุลของชีวิตการทำงานและครอบครัว ก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ โดยพิจารณาจากปัจจัยทางร่างกาย จิตใจ สังคม และ จิตวิญญาณ โดยคำว่าสุขภาพนั้นไม่ได้จำกัดเพียงแค่มิเจ็บป่วย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2549) ได้อธิบายว่า สุขภาพว่า ไม่ใช่การไม่เป็นโรค แต่เป็นสุขภาพที่ครอบคลุมและบูรณาการทั้งมิติของกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ เข้าเป็นวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคม จำเป็นต้องบูรณาการแบบองค์รวมทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ที่ทำงาน องค์กร ชุมชน สังคม ระบบนิเวศ และจักรวาล

ประเวศ วะสี (2551) สุขภาพคือสภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา สุขภาวะเกิดจากการเรียนรู้ที่ถูกต้อง เพื่อการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน แต่ละด้านอาจมีองค์ประกอบด้านละ 4 องค์ประกอบ รวมเป็นสภาวะ $4 \times 4 = 16$ ดังนี้

สภาวะทางกาย ประกอบด้วย ร่างกายแข็งแรง ปอดสารพิษ ปอดภัย มีสัมมาชีพ

สภาวะทางจิต ประกอบด้วย ความดี ความงาม ความสวย ความมีสติ

สภาวะทางสังคม ประกอบด้วย สังคมสุขสัมพันธ์ สังคมเข้มแข็ง สังคมยุติธรรม สังคมสันติ

สภาวะทางปัญญา ประกอบด้วย ปัญญาารู้รอบรู้เท่าทัน ปัญญาทำเป็น ปัญญาอยู่ร่วมกันเป็น ปัญญาบรรลุอิสรภาพ

รูปที่ 2.1 การจำแนกองค์ประกอบของสุขภาวะ

ที่มา: ประเวศ วะสี, 2551

ขวัญเมือง แก้วคำเกิง และคณะ (2553) องค์การสุขภาวะ หมายถึง องค์การที่มีการส่งเสริมและพัฒนาคนในองค์กรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีเป้าหมายให้คนทำงานในองค์กรมีสุขภาพที่ดีในการทำงาน มีความปลอดภัยและอาชีวนามัยที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน มีทักษะและประสิทธิภาพที่ดีในการทำงาน มีความรักและความผูกพันต่อองค์กร เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ของระบบการจัดการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เหมาะสมและยั่งยืน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “สุขภาพ” ต้องให้ความหมายกว้างขวางขึ้น จนสามารถทะลุกรอบการมองสุขภาพแบบเดิมที่นิยามสุขภาพ คือ “การไม่เป็นโรค” และมองปัญหาสุขภาพ คือ “เชื้อโรคที่สามารถกำจัดได้ด้วยวัคซีนและยา” เท่านั้น นิยามของสุขภาพแนวใหม่จึงมองสุขภาพ คือ “สุขภาพะที่ครอบคลุมและบูรณาการทั้งมิติของกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ เข้าเป็นวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในตัวมนุษย์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคม”

2.1.2 องค์ประกอบของโรงเรียนสุขภาพะ

เดชรัตน์ สุขกำเนิด, วิชัย เอกพลาการ, และปัตตพงษ์ เกษสมบูรณ์ (2545) ได้ให้คำจำกัดความของสุขภาพจะครอบคลุมเพียง 3 มิติ คือ มิติทางกาย มิติทางจิตใจ และมิติทางสังคม แต่ในระยะต่อมาได้มีการให้คำจำกัดความที่ครอบคลุมเพิ่มขึ้นเป็น 4 มิติ คือ มีการเพิ่มมิติทางจิตวิญญาณ หรือปัญญา โดยสุขภาพะมีองค์ประกอบดังนี้

1) สุขภาพะที่สมบูรณ์ทางร่างกาย (Physical Wellbeing) หมายถึง ร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง คล่องแคล่ว มีกำลัง ไม่เป็นโรค ไม่พิการ มีเศรษฐกิจหรือปัจจัยที่จำเป็นพอเพียง ไม่มีอันตรายและมีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ

2) สุขภาพะที่สมบูรณ์ทางจิตใจ (Mental Wellbeing) หมายถึง จิตใจที่มีความสุข ร่าเริง คล่องแคล่ว ไม่ติดขัด มีความเมตตากับสรรพสิ่ง มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา รวมถึงการลดการเห็นแก่ตัวลงไปด้วย

3) สุขภาพะที่สมบูรณ์ทางสังคม (Social Wellbeing) หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี มีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมมีความยุติธรรม มีความเสมอภาค มีการศรัทธา มีสันติภาพ มีความเป็นประชาสังคม มีระบบบริการที่ดี และมีระบบบริการที่เป็นกิจการทางสังคม

4) สุขภาพะทางจิตวิญญาณหรือปัญญา (Spiritual or Wisdom Wellbeing) คือ สุขภาพะที่เกิดขึ้นเมื่อทำความดี หรือจิตสัมผัสกับสิ่งที่ดี อันสูงส่ง เช่นการเสียสละ การมีความเมตตา กรุณา การเข้าถึงพระรัตนตรัย หรือการเข้าถึงพระผู้เป็นเจ้า

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสุขภาพะว่า สุขภาพะในมุมมองใหม่หมายถึง ภาวะแห่งความสุขอันสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางสังคมของคน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านคือ

1) มีสุขภาวะทางร่างกาย คือ สามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่ได้ตามควรแก่อายุวัย และควรแก่อัตรภาพ

2) มีสุขภาวะทางใจ คือ มีอารมณ์และความรู้สึกที่รื่นรมย์ยินดี และเป็นสุข ไม่เครียด กังวล มีสติสัมปชัญญะและความคิดตามควรแก่อายุ แก่อัตรภาพ และสภาพแวดล้อม

3) มีสุขภาวะทางจิต หรืออาจใช้คำว่า “จิตวิญญาณ” คือ ความสุขที่เกิดจากการเข้าใจ ธรรมชาติ เข้าใจความจริงแห่งชีวิตและสรรพสิ่ง จนเกิดความรู้ และมีความรักความปรารถนา ให้สรรพสิ่งมีความสุข

4) มีสุขภาวะทางสังคม คือ ความสามารถในการอยู่ร่วมกับคนอื่นและสิ่งแวดล้อมใน สังคมของตนได้อย่างมีความสุข มีน้ำใจ ปฏิบัติตามกติกาที่ได้ร่วมกันวางไว้ มีความเอาใจใส่ มีน้ำใจ ให้อภัย เอื้ออาทร และมีความอดทนต่อการอยู่ร่วมกัน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) โรงเรียนสุขภาวะ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นสุข โดยการปรับสภาพ เพื่อลดปัจจัยเสี่ยง เพิ่มพฤติกรรมสุขภาพ จัดโครงสร้างและระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบคลุม และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้งด้านกาย ใจ สังคม และ ปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงสู่โลกยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1) ผู้เรียนเป็นสุข คือ สุขภาวะที่ผู้เรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีทักษะการปฏิบัติ เสริม ให้ตนเองพ้นจากความอันตราย รู้หน้าที่ มีวินัยในตนเอง มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่าง บุคคล มีความกระตือรือร้นในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

2) โรงเรียนเป็นสุข คือ สุขภาวะที่โรงเรียนมีการบูรณาการการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตาม ประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนมี แหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่น

3) สภาพแวดล้อมเป็นสุข คือ เป็นบรรยากาศในโรงเรียนและห้องเรียนที่เอื้อต่อ กระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความร่มรื่น น่าอาศัย มีระบบป้องกันความเป็นอันตรายที่ ก่อให้เกิดความเสียหาย และการพนันหรือสิ่งเสพติด รวมถึงมีการคัดเลือกวัตถุดิบอาหาร เครื่องดื่ม หรืออาหารว่างที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาวะของผู้เรียน

4) ครอบครัเป็นสุข คือ ครอบครัวที่มีส่วนร่วมและส่งเสริมการเรียนรู้ และสุขภาวะ ของผู้เรียน เกิดจากการรับฟัง ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ป้องกันความเสี่ยงจากพฤติกรรมที่

ทำลายสุขภาพ ดูแลเอาใจใส่เพื่อส่งเสริมสุขภาพเชิงบวก และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครอบครัว และโรงเรียน เพื่อร่วมพัฒนาสุขภาพของผู้เรียน

5) ชุมชนเป็นสุข คือ ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างสุขภาพของผู้เรียน มีการใช้ประโยชน์ และเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลเชิงสุขภาพ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและโรงเรียน

จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องอาจสรุปได้ว่าองค์ประกอบของโรงเรียนสุขภาพ คือ ความสมบูรณ์ที่มีความเชื่อมโยงอย่างองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิต สังคม และปัญญา นำมาสู่หลักจัดการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นสุข ลดความเสี่ยงหรืออันตรายด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข

2.1.3 ข้อดีของโรงเรียนสุขภาพ

WHO (1996) ได้เสนอข้อดีของการเป็นโรงเรียนสุขภาพ ดังนี้

- 1) เป็นองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในหลากหลายมิติ เช่น ทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- 2) การกระตุ้นและพัฒนาสภาพครอบครัวให้มีความผูกพันของนักเรียน และบุคลากรของโรงเรียน มีส่วนร่วมต่อการเรียนรู้ และความสุขที่จะเรียนรู้
- 3) มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย น้ำดื่มสะอาด อาคารปลอดภัย อาหารถูกโภชนาการ มีพื้นที่สำหรับออกกำลังกาย เป็นต้น
- 4) สร้างความตระหนักถึงจริยธรรมทางสังคมให้กับนักเรียน ด้วยการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมเชิงบวก และการรู้เท่าทันอารมณ์ของนักเรียน
- 5) หลักสูตรเน้นการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียน เสริมสร้างทักษะต่อการดำรงชีวิต และยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยการศึกษา
- 6) โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงบริการสุขภาพให้กับนักเรียน เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี การตรวจสอบปัญหาทางกรมมองเห็น หรือการได้ยิน ความเครียด หรือโรคระบาด
- 7) โรงเรียนเป็นองค์กรประสานงานระหว่าง ชุมชน หรือธุรกิจรายย่อย เกิดเป็นความร่วมมือของการประกอบอาชีพที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน ครอบครัว และชุมชน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2554) การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะควรเริ่มต้นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน คือ ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะถือว่าเป็นการได้ประโยชน์ร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งข้อดีที่เกิดขึ้นเป็นตัวแปรสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนโดยได้เสนอดังนี้

1) การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ให้ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรในโรงเรียนสามารถร่วมกันพัฒนาโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Development and Management: SBM) แบบบูรณาการทุกฝ่าย และให้ความสำคัญกับการรับผิชอบร่วมกัน

2) การปรับปรุงระบบการทำงาน และเงื่อนไขการทำงานในโรงเรียน คือ การพัฒนาการทำงานร่วมกันโดยการให้อำนาจหน้าที่อยู่ในบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง

3) การพัฒนาครูเชิงวิชาชีพ คือ การพัฒนาครูให้เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ มุ่งเน้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย และบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งสร้างวัฒนธรรมการทำงานรูปแบบใหม่ให้เกิดกับครู

2.2 แนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็น

ความต้องการจำเป็น (Needs) เป็นสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงาน เป็นความแตกต่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอย่าง (What is) หรือสภาพที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (What should be) ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) นั้นเป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่ใช้ในการศึกษาความแตกต่าง (Discrepancy) หรือการศึกษาช่องว่าง (Gap) ระหว่างสภาพปัจจุบัน (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) นำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนที่จะเลือกช่องว่างหรือความต้องการจำเป็น (Needs) ที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป (คมสร วงษ์รักษา, 2540)

2.2.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

Kaufman and English (1981) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่าเป็นกระบวนการที่เป็นทางการ ซึ่งกำหนดช่องว่างระหว่างผลผลิตหรือผลลัพธ์ในปัจจุบันและผลลัพธ์

หรือผลผลิตที่เป็นที่ต้องการ และจัดวางช่องว่างเหล่านั้นตามลำดับความสำคัญ และเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุดเพื่อแก้ปัญหา

Witkin (1984) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่มุ่งหวัง โดยเน้นความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome gaps) และนำมาจัดเรียงลำดับ และเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Witkin and Altschuld (1995) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนการดำเนินงาน 2) การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และ 3) การใช้ประโยชน์จากความต้องการจำเป็น

Reviere, Berkowitz, Carter, and Ferguson (1996) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ทำอย่างเป็นระบบเพื่อค้นหาสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจ

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่าง ผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา การจัดเรียงลำดับความสำคัญ และการเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

กจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา (2557) การประเมินความต้องการจำเป็น คือ กระบวนการที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบ หรือองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยกำหนดแนวทางแก้ไขสิ่งที่ต้องการจำเป็นให้ถึงเป้าหมาย แล้วหาช่องว่างระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นเพื่อแก้ไขจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วน และความเหมาะสมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาต่อไป

กล่าวโดยสรุป ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันในปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสังเคราะห์เป็นสื่อสารสนเทศเพื่อจัดลำดับความสำคัญ และใช้สำหรับการตัดสินใจ การวางแผนการพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนางานหรือองค์กรต่อไป

2.2.2 ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ มีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน
คือ

- 1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification)
- 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis)
- 3) การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution)

2.2.3 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2546 อ้างถึงใน ทรงสิริ วิจิรนนท์ และอรุณี อรุณเรือง, 2559) ได้กล่าวสรุปขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการประเมิน (Pre-assessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

- (1) วางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
- (2) นิยามหรือกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
- (3) กำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
- (4) กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมิน ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
- (5) ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นและการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 2 ขั้นการประเมิน (Assessment) หลังจากการสำรวจความต้องการจำเป็นต่าง ๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

- (1) สรุปตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น

(2) เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นตอนนี้จะทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย

(3) หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระยะแรก

(4) วิเคราะห์สาเหตุของความต้องการหรือประเด็นปัญหา

(5) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ ความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการประเมิน (Post Assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้วในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การนำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

(1) จัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับ เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multi Component Data Analysis) การกำหนดดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted Needs Index)

(2) พิจารณาหาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา จากข้อที่ 1 การจัดเรียงลำดับ ทำให้ทราบปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหา ก็จะสูญเสียไปในการทำการประเมิน ดังนั้นจึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกในการแก้ปัญหา

(3) พัฒนาแผนการปฏิบัติ เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป

(4) ประเมินผล ของการประเมินความต้องการจำเป็น

(5) รายงานผล การประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ดังนี้

- 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
- 2) การกำหนดคำถามและขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น
- 3) กำหนดการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.1) การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง
 - 3.2) การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล
 - 3.3) การกำหนดเครื่องมือการเก็บข้อมูล
 - 3.4) การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5) การจัดทำรายงาน

3.6) การใช้ผลประโยชน์

2.2.4 ประเภทของวิธีการใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้แบ่งประเภทประเมินความต้องการจำเป็น จำแนกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมฐาน ได้แก่ การวิจัยสำรวจ การวิจัยอนาคต การวิจัยบรรยาย กลุ่มที่สอง เป็นการวิจัยทุติยฐาน เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ได้จากการวิเคราะห์ทุติยฐาน กลุ่มที่สาม เป็นการวิจัยเพื่อประเมินงานวิจัยเพื่อประเมินความต้องการจำเป็น (Meta Evaluation of Needs Assessment Research) ที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของแต่ละวิธี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การสำรวจ การระบุความต้องการจำเป็นที่ดำเนินการกันส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจ เรียกว่า การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs Survey) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต เมื่อกำหนดประเด็นวิจัยว่าจะประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อจุดมุ่งหมายใด และระบุประเภทของความต้องการจำเป็นได้แล้วจึงทำการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ขั้นตอนสำคัญสำหรับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการวิจัยสำรวจ คือ การนิยามความต้องการจำเป็นว่าจะใช้นิยามความแตกต่าง หรือนิยามการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลนอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วย (Needs Prioritization)

2) การใช้แบบสอบถามวิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถามสามารถทำได้ทางไปรษณีย์ การสอบถามทางโทรศัพท์ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ถือว่าเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่เน้นการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่และกว้างและลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นการแสดงความรู้สึกรหรือความคิดเห็นตามการรับรู้ของผู้ตอบความต้องการจำเป็นที่กำหนดด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเป็นความต้องการจำเป็นของบุคคลหรือระดับองค์กร

3) การใช้วิธีการสัมภาษณ์ คือ การคุยอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งนิยมใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้สึกเป็นส่วนใหญ่ เช่น เกี่ยวกับบุคลิกภาพ การปรับตัว เจตคติ ความสนใจ รวมทั้งคุณลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติในด้านวิธีการปฏิบัติ การใช้การสัมภาษณ์ เพื่อวัดความสามารถในด้านความรู้ ความคิดทางสติปัญญาที่สามารถใช้ได้ แต่ต้องระมัดระวังในกรณี

ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีหลายคนและใช้คำถามคนละชนิดคนละเรื่อง ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการเปรียบเทียบคะแนน

2.2.5 แนวทางการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้เสนอเทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น สำหรับรูปแบบการตอบที่เป็นทั้งการตอบสนองเดี่ยว และรูปแบบการตอบสนองคู่ โดยมีวิธีการแนวคิดเบื้องหลังของแต่ละเทคนิควิธีการดำเนินการที่คล้ายคลึงกัน ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินการสำคัญ คือ การให้คะแนนความสำคัญตามวิธีการที่กำหนด การเรียงลำดับความสำคัญและการสรุปผลการจัดลำดับความสำคัญ ดังนี้

วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิมของ นาง ลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช ซึ่งเป็นวิธีที่หาค่าผลต่างของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (I-D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายในเชิงการเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันเป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

$$\text{สูตร } PNI_{modified} = (I - D) / D \quad (2-1)$$

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา

2.3.1 ความหมายของการพัฒนาแนวทาง

Stoner and Wankel (1986) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง จำลองสิ่งเกิดขึ้นจริง ของปรากฏการณ์ ทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้ดีและง่ายขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจนของนิยามความสัมพันธ์

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ให้ความหมายไว้ว่า แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนวทาง

ชาวเรศ ใจทัด (2559) ได้ให้ความหมายการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลง กระบวนการที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานการลงมือปฏิบัติจริง ด้วยการวางแผนที่ดีมีจุดมุ่งหมายหรือ วัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น ทำให้ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจแก่องค์กร

2.3.2 ความสำคัญของแนวทางการพัฒนา

เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงมีการกระจายอำนาจ บริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหาร ทั่วไปไปยัง คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การกระจายอำนาจเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสรภาพในการบริหารจัดการ และเพื่อความเข้มแข็งของสถานศึกษา รัฐจึงให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเท่านั้น (สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

แนวทางในการบริหารของสถานศึกษา และเนื่องจากบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน แนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งควรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท ของสถานศึกษานั้น ๆ จากการศึกษาความสำคัญของการพัฒนาที่กล่าวมาพบว่ายังขาดขั้นตอนหรือ แนวปฏิบัติที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งความสุข ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความ สนใจที่จะศึกษาแนวทางที่มีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้เพื่อใช้ในการบริหารงานของ ผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป ลักษณะที่ดีของแนวทางและการพัฒนาแนวทาง คุณลักษณะที่ดีของแนวทางและการพัฒนาแนวทางซึ่งนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้สรุปไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทางไว้หลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1) การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนที่มีจุดหมายเพื่อแก้ปัญหา โดยมีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนใช้กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาและการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อใช้ในการเปลี่ยนแปลง

2) การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ กล่าวคือ เป็นแนวคิดที่มอง การเปลี่ยนแปลงขององค์กรในลักษณะที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องร่วมกันถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน ในลักษณะเกื้อกูลกัน

3) การพัฒนาองค์กรเป็นระบบกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและใช้เวลานาน โดยกระบวนการพัฒนาองค์กรจึงเป็นกระบวนการแก้ปัญหา ขององค์กร ที่ดำเนินงานต่อเนื่องกัน ไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาเพียงครั้งเดียวแล้วเลิกไป หากต้อง ดำเนินการปรับปรุงอยู่เรื่อย ๆ

4) การพัฒนาองค์กรต้องการให้ผู้มีการเปลี่ยนแปลงได้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง นักปฏิบัติการส่วนใหญ่เน้นความต้องการบุคคลที่สามซึ่งเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง

5) การพัฒนาองค์กร คือ การมุ่งเน้นเพิ่มสมรรถนะและสุขภาพที่สมบูรณ์โดยทั่วไป จะต้องมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

ปรีชา กองจินดา (2549) ได้เขียนไว้ว่า คุณลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทาง ประกอบด้วย

1) เป็นไปตามความตรงเชิงโครงสร้างตามหลักวิชาในเรื่องแนวปฏิบัติในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงองค์กร พฤติกรรมของคนในองค์กรในด้านการเป็นบุคคลรอบรู้การมีแบบแผนของความคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและการคิดเชิงระบบ เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

2) มีความเหมาะสมในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน

3) มีความเป็นไปได้ในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน

2.3.3 แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะ

World Health Organization (1996) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยมีกระบวนการ ดังนี้

1) การยกระดับของกฎหมาย หรือการคุ้มครองสิทธินักเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดความพร้อมต่อการเป็นโรงเรียนสุขภาวะ เช่น คุณภาพของแนวทางการพัฒนาครู สวัสดิการของบุคลากรทางการศึกษา คุณภาพชีวิต โดยกฎหมาย หรือสิทธินี้ควรส่งเสริมให้เกิดความภูมิใจในการทำงาน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียน

2) การให้รางวัลสำหรับโรงเรียนที่ปรับให้เกิดความพร้อมต่อการเป็นโรงเรียนสุขภาพ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ เพราะเกิดจากการทำงานระหว่าง ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน และชุมชน จะทำให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนตัวอย่าง เป็นต้นแบบความสำเร็จ และส่งต่อการเรียนรู้ให้กับโรงเรียนอื่นเพื่อเป็นโรงเรียนร่วมพัฒนา

3) การพัฒนาความสัมพันธ์สำหรับการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาพ เป็นความร่วมมือของอุปกรณ์อำนวยความสะดวก งบประมาณ หรือข้อมูลที่เป็น เช่น การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน ข้อมูลสารสนเทศ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์การสร้างกลไกความก้าวหน้าและการส่งเสริมสุขภาพระดับภูมิภาค และการให้คำปรึกษาหรือสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและรัฐบาล

Alliance for a Healthier Generation (2013) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน และเกณฑ์การพิจารณาโรงเรียนสุขภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมสมบูรณ์ต่อการดำรงชีวิตในอนาคต มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ คือ

1) เชิงนโยบาย คือ โรงเรียนให้ความสำคัญกับนโยบายของรัฐบาล พร้อมทั้งการดำเนินการตามนโยบาย เพื่อให้ นักเรียน ครอบครัว ได้รับสิทธิ หรือสวัสดิการที่จำเป็นอย่างครบถ้วน มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้พร้อมสำหรับการใช้งาน จัดทำแผนการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2) โภชนาการอาหาร คือ โรงเรียนควรมีอาหารมื้อเช้า และอาหารกลางวันที่ถูกต้องตามโภชนาการให้กับนักเรียนซึ่งไม่เกิน 200 แคลอรีต่อมื้ออาหารสำหรับนักเรียนมัธยม และควรมีน้ำดื่มสะอาดเพียงพอ อาหารเสริมการเจริญเติบโตของนักเรียนเช่น นมรสจืด ผลไม้สด ธัญพืชจำพวกผลไม้แห้งหรือถั่วอบแห้ง ไม่เติมน้ำตาล และไม่มีน้ำตาล หรือเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นองค์ประกอบ

3) สุขศึกษา คือ นักเรียนทุกคนต้องการวิชาสุขศึกษาเพื่อเกิดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงร่างกาย ฮอโมน และความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักการเลือกรับประทานอาหารที่ให้ประโยชน์ต่อร่างกายตนเอง รวมถึงการให้ความรู้กับบุคลากรทางการศึกษาถึงการปรับหลักสูตร เพื่อให้เกิดความเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

4) สวัสดิการบุคลากร คือ โรงเรียนให้สวัสดิการแก่บุคลากรอย่างเป็นธรรมตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ อีกทั้งบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องเข้าบริการสุขภาพ การรักษาสุขภาพ และโภชนาการอาหารที่ดี มีการตรวจสุขภาพประจำปี และคัดกรองโรคอ้วนหรือเบาหวาน

5) พลศึกษา คือ นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ต้องได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะทางร่างกายไม่ต่ำกว่า 60 – 150 นาทีต่อสัปดาห์ และถือว่าเป็นนโยบายสำคัญของโรงเรียนที่มุ่งเน้นการมีสุขภาพดีสำหรับทุกคน

6) ศาสตร์การนักเรียน คือ สิ่งที่นักเรียนจำเป็นต้องได้รับจากโรงเรียนเพื่อเป็นสิ่งแวดล้อมความสะดวกต่อการพัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย ความรู้ สังคม และปัญญา เช่น การให้โอกาสนักเรียนเรียนรู้ทักษะจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การประสานงานที่ดีต่อผู้ปกครองหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การทำโชนนักเรียนตามความสมควร หรือกิจกรรมนันทนาการตามความสนใจของนักเรียน

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ตั้งอยู่ ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนผู้เรียนทั้งหมด 2745 คน มีบุคลากรทางการศึกษารวม 210 คน

วิสัยทัศน์ :

องค์กรการเรียนรู้ชั้นนำที่จัดการศึกษาเทียบเคียงระดับสากล

พันธกิจ :

- 1) ปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ มีความฉลาดทางสุขภาพรักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีความเป็นพลโลก
- 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีกระบวนการคิดขั้นสูงอย่างเป็นระบบ นำพาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการระดับสากล
- 3) อบรม นิเทศ และประเมินเพื่อพัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ระดับมาตรฐานสากล
- 4) ปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการใช้ภาษาต่างประเทศให้ได้มาตรฐานสากล

- 5) สร้างและส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ
- 6) บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพมาตรฐานสากลให้มีประสิทธิภาพสามารถเป็นแบบอย่างแก่องค์กรอื่นได้
- 7) พัฒนาและขยายเครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น

วัฒนธรรมองค์กร : วัฒนธรรมคุณภาพ

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาและจุดเน้นด้านคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนดำเนินกิจกรรม งาน โครงการ ตามกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สำคัญ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะศตวรรษที่ 21 และมีความเป็นพลโลก

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ จัดการเรียนรู้ระดับมาตรฐานสากล

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมการเรียนรู้สู่ระดับมาตรฐานสากล

กลยุทธ์ที่ 4 บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพมาตรฐานสากลด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กระบวนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ มีความฉลาดทางสุขภาวะ รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีความเป็นพลโลก ตามหลักการของโรงเรียนมาตรฐานสากล “เลิศล้ำวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก”

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทร์เพ็ญ ลาภมากผล (2564) ได้ศึกษาการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในสถานศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ เป็นการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะเพื่อให้ ผู้เรียนเป็นสุข องค์กรเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข เพื่อรับมือความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการกับหลักภาวะ 4 คือ กายภาวนา ศีลภาวนา จิตตภาวนา และปัญญาภาวนา มีการเชื่อมโยงความรู้ได้ด้วยกัน โรงเรียนมีการพัฒนาทางด้าน กาย สังคม และปัญญาควบคู่กัน รายงานวิจัยได้สรุปว่า การพัฒนาร่างกาย ให้พัฒนาคู่กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การพัฒนาสังคม พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว ส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาปัญญา การเสริมสร้างความรู้ ความคิดความเข้าใจและความจริงรู้เห็นเท่าทันโลกและชีวิตตามสภาวะจริง

สุพจน์ พัดจาด (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตาก งานวิจัยนี้ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด รวมถึงสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ของโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา และนำข้อมูลพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูอนามัยรวม 130 คน ได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ มีเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพพึงประสงค์การดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ในงานวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะสำหรับสถานศึกษาทุกด้านรวม 26 แนวทาง

สันติ สิงหาพรหม (2565) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองไผ่ล้อม เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและประเด็นที่จำเป็นต่อการพัฒนาสถานศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม รวมถึงการพัฒนา ทดลองและประเมินปรับปรุง และเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม มีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูประจำชั้น และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวิธีการดำเนินและวิเคราะห์การวิจัยคือ แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสามเส้า การศึกษาพบว่า ผลการประเมินในภาพรวมรูปแบบการ

บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองไผ่ล้อม ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไผ่ล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

วาระดี ชาญวิรัตน์, สุภาวดี วิสุพรรณ, และปัทมาภรณ์ เสือทองปาน (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะ กรณีศึกษาโรงเรียนทหารอากาศบำรุง เสนอการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็น ผู้บริหาร 1 คน และครูประจำการ 15 คน ใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้ว ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีแนวทางการปฏิบัติที่ดีคือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมลูกเสือ และกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม ส่วนผลการประเมินโรงเรียนสุขภาวะ ด้านครอบครัวเป็นสุขต้องปรับสูงสุด (ร้อยละ 66.67) ผลลัพธ์องค์ประกอบด้านโรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข และด้านผู้เรียนเป็นสุข อยู่ในระดับต้นแบบ

เกรียงวูร นิละคุปต์ และประภาส วิวรรณมงคล (2561) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดราชบุรีและนครปฐมจำนวน 34 โรงเรียน รวมผู้บริหารและครูจำนวน 352 คน เป็นการศึกษาความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะประกอบด้วย 5 ด้านคือ ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือนวัตกรรม ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างโรงเรียน และองค์กรภายนอก ด้านงบประมาณ ด้านการสื่อสารและคู่มือ และด้านการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยในงานวิจัยนี้ได้นำเสนอทางในการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ ประกอบด้วย 7 แนวทางคือ สนับสนุนงบประมาณและวางแผนงาน สร้างความรู้และความเข้าใจ สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน กำกับติดตาม เสริมแรงและสร้างขวัญ กำลังใจ และสะท้อนคิด

ดวงใจ เนตรตระกูล และคณะ (2560) ได้ศึกษา การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครู: ประเด็นการมีส่วนร่วมพัฒนาแบบประเมิน CCR เป็นการวิจัยที่เกิดจากการลงนามความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับมูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (IRES) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: ระยะที่ 1 (R&D1, PAR:

Participation Action Research) ด้วยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้:PLC (Professional Learning Community) การทบทวนหลังการทำงาน: AAR (After Action Review) และการจัดทำแผนการเรียนการสอนบูรณาการโดยใช้ปัญหาความต้องการเป็นฐาน PBL (Problem based learning) ผลการศึกษาพบว่ามีส่วนร่วมพัฒนาแบบประเมิน CCR เพื่อเป็นแนวทางฝึกทักษะวิชาชีพครูด้วยกระบวนการจิตปัญญาศึกษา การนิเทศแบบระบบพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษาลดจนใช้การวิจัยเป็นฐาน ในมิติของการประเมิน ทั้งผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และชุมชน และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนสุภาพภาวะ

U.S. Department of Health and Human Services (2017) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินและแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพภาวะว่า การส่งเสริมให้เกิดโรงเรียนสุภาพภาวะเริ่มมีการพัฒนาโดยองค์กรสุขภาพหลากหลายองค์กรที่สนับสนุนให้เกิดขึ้น โดยรูปแบบการสร้างโรงเรียนสุภาพภาวะ 10 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุภาพภาวะ คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างประสบการณ์ และการวางแผนชีวิต สร้างและส่งเสริมทักษะจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมเรียนรู้และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงค่านิยมและการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น
- 2) สุขศึกษา พลศึกษา และกิจกรรมออกกำลังกาย คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางกาย มีการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิต ห่างไกลโรค รวมถึงการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างร่างกายตั้งแต่เด็ก วัยรุ่น และวัยกลางคน
- 3) องค์ประกอบของโภชนาการ สิ่งแวดล้อม และการบริการ คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนและเรียนรู้การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ศึกษาความสำคัญของโภชนาการที่ดี รวมถึงสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยของโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
- 4) การบริการสุขภาพของโรงเรียน คือ การตรวจสอบ ติดตามข้อมูลสุขภาพของนักเรียน การจัดทำรายงานปัญหาสุขภาพรายบุคคล เช่น การปฐมพยาบาล การดูแลในสภาพฉุกเฉิน และการประเมิน วางแผนการรับมือโรคติดต่อ หรือโรคประจำตัวรายบุคคล
- 5) กิจกรรมแนะแนว การเข้าสังคม การบริการด้านจิตใจ คือ การป้องกันความเป็นอันตราย ติดตามข้อมูลสุขภาพจิต พฤติกรรม และการเข้าสังคมของนักเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างความสำเร็จในการเรียนรู้ การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มเกี่ยวกับจิตวิทยา และการเรียน

6) การรู้เท่าทันของการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ คือ การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ เป็นที่สิ่งวัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่รู้เท่าทันตนเอง ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ การเข้าสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่อเพื่อน สมาชิกในครอบครัว รวมถึงผลการเรียนของนักเรียนเอง

7) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีความปลอดภัย รวมถึงอาคารเรียน ห้องเรียนให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้

8) สวัสดิการและการเสริมสร้างสุขภาพของบุคลากร คือ เป็นแนวทางเพิ่มความสุขให้กับบุคลากร เพื่อให้มีความพร้อม และอำนวยความสะดวกต่อการทำงาน และเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำงาน เช่น สุรา บุหรี่ หรือสารเสพติด การให้สวัสดิการทางสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพ และความปลอดภัยในการทำงาน

9) ความผูกพันในครอบครัว คือ การร่วมมือระหว่างโรงเรียน และครอบครัวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน จะทำให้นักเรียนมีความอบอุ่น มีความพร้อมต่อการเรียนรู้ และยังส่งผลต่อพัฒนาการทางร่างกาย และจิตใจของนักเรียน มีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเผชิญเหตุ

10) การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กร หรือธุรกิจขนาดเล็ก กับโรงเรียน ถือเป็นการแบ่งปันทรัพยากร เป็นการเปิดโอกาสการเรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนา ก่อให้เกิดชุมชนสุขภาวะ มีความปลอดภัยของชุมชน และห่างไกลกับสิ่งเสพติด

Bosade, Akindulureni, and Obembe (2021) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม สำหรับการส่งเสริมให้เกิดเป็นโรงเรียนสุขภาวะ ในรัฐออนโด ประเทศไนจีเรีย ในงานวิจัยนี้มีความเชื่อว่าสุขภาพมีผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการ 42 โรงเรียน ที่เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน ผลการวิจัยรายงานว่าครูควรมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายโรงเรียนเป็นฐานในทุก ๆ ขั้นตอน ตัวชี้วัดและนโยบายที่สำคัญของโรงเรียนสุขภาวะที่สำคัญสมควรพัฒนาในอันดับต้น ๆ คือ คุณภาพน้ำ สุขอนามัย ความสะอาดของสภาพแวดล้อม และความปลอดภัย อีกทั้งมีข้อเสนอแนะนำไปให้กับทางรัฐบาลเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของประเทศไนจีเรีย

Chabo and Antor (2019) ได้ศึกษาเพื่อยกระดับการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองคาลาบาร์ ประเทศไนจีเรีย ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนเพื่อคัดเลือกนักเรียนจำนวน 314 คน ครู 100 คน และผู้อำนวยการ 20 คนจากโรงเรียน 20 แห่ง (รัฐ 10 แห่งและเอกชน 10 แห่ง) และผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 436 คน ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบแล้ว 25 รายการ และแบบสัมภาษณ์ผู้ให้

ข้อมูลหลัก ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาพ ผลการศึกษาพบว่าความแตกต่างของการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาพตัวอย่างโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ซึ่งในโรงเรียนเอกชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล เช่น อุปกรณ์สันทนาการ ก๊อกน้ำที่สามารถใช้ได้ดี รั้วที่ปลอดภัย โต๊ะและเก้าอี้นักเรียนที่เพียงพอต่อการใช้งาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอจากงานวิจัยว่า ให้จัดทำเอกสารเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาพให้กับโรงเรียนเพื่อการดำเนินงานอย่างเป็นแบบแผน และรัฐบาลควรให้ความสำคัญในการดูแลความปลอดภัยให้กับครูและนักเรียน จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียน

Mir et al. (2019) ได้เสนอหลักสูตรการเสริมสร้างโรงเรียนสุขภาพในประเทศปากีสถานว่า จุดประสงค์หลักของการเสริมสร้างโรงเรียนสุขภาพคือ การมีสุขภาพดี สารอาหารครบถ้วน เป็นต้นแบบให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดี การมีส่วนร่วมของด้านสุขภาพและการศึกษากับรัฐบาล ความตระหนักรู้ทางโภชนาการอาหารของนักเรียน สร้างหรือพัฒนาอุปกรณ์ทางการเรียนรู้ ในเอกสารนี้ได้เสนอส่วนประกอบของโรงเรียนสุขภาพะ คือ

1) การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ประกอบด้วย มีความปลอดภัย มีน้ำดื่มที่ดีต่อสุขภาพ มีสุขอนามัยที่ดี ความสะอาดของเครื่องใช้ มีความเหมาะสมต่อวัย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

2) การศึกษาที่ดี ประกอบด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับความสะอาด สุขอนามัยส่วนตัว โรคติดต่อและไม่ติดต่อ ห่างไกลกับยาเสพติดและบุหรี่ มีอาหาร น้ำดื่มที่ดี รวมถึงสุขภาพร่างกายและสิ่งแวดล้อม มีทักษะชีวิต

3) โภชนาการที่ดี ประกอบด้วย มีอาหารกลางวันที่มีคุณภาพ รวมถึงอาหารเสริมสุขภาพ

4) การบริการด้านสุขภาพที่ดี ประกอบด้วย มีการตรวจสุขภาพสม่ำเสมอ การรายงานปัญหาสุขภาพแก่ผู้สถานพยาบาล

ในเอกสาร โรงเรียนสุขภาวะในประเทศปาเกีสถานได้เสนอแบบจำลองการส่งเสริมดังรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2 แสดงองค์ประกอบของการเสริมสร้างโรงเรียนสุขภาวะในประเทศปาเกีสถาน

ที่มา: Mir et al., 2019

Albert et al. (2018) ศึกษาการพัฒนาและตรวจสอบการดำเนินการโรงเรียนสุขภาวะในประเทศฮ่องกง เพื่อศึกษาข้อมูลสุขภาพนักเรียนของโรงเรียนที่ได้รับรางวัล The Hong Kong Healthy Schools Award Scheme (HKHSA) โดยกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด 4 โรงเรียนที่ได้รับการประเมินข้อมูลสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนสุขภาวะในประเทศฮ่องกงสามารถพัฒนาได้และมีทิศทางที่ดีต่อการพัฒนาในอนาคต

Dadaczynski et al. (2020) ศึกษาการส่งเสริมความรู้ในด้านสาธารณสุขเพื่อบูรณาการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะแบบองค์รวม ในประเทศเยอรมัน มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบระดับความรู้ด้านสุขภาพของผู้นำโรงเรียนและความสัมพันธ์กับการนำแนวคิดโรงเรียนสุขภาวะไปปฏิบัติจริง มีกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนรวม 680 คน จากผู้บริหารโรงเรียนในประเทศเยอรมัน มีการดำเนินงานให้ความรู้ด้านสุขภาพส่วนบุคคล ทักษะชีวิต และสมรรถนะสำคัญต่อการประกอบอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ การ

จัดสภาพแวดล้อม และการบูรณาการความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ กับผู้บริหารสถานศึกษา มีผล
โดยตรงต่อการเรียนของนักเรียน ทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็ง เป็นแนวทางที่ดีที่จะเสริมสร้าง
โรงเรียนสู่ภาวะ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนสุภาพะ และ นำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผู้วิจัยดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีรายละเอียดดังนี้

- 3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้าง พัฒนา และตรวจสอบเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาทั้งหมดในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และผู้สนับสนุนการศึกษา จำนวน 210 คน โดยประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง (Total Population Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสอบถาม (Questionnaires) ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามแบบสำรวจรายการข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน (Checklist) ของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพภาวะ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ลักษณะคำถามปลายปิด 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) ประกอบด้วยสุขภาวะ 5 ด้าน คือ ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข โดยมีกำหนดช่วงคะแนน และการแปลคะแนนดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสุภาพภาวะ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสุภาพภาวะ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสุภาพภาวะ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสุภาพภาวะ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสุภาพภาวะ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เป็นข้อคำถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้โดยอิสระ

3.3 การสร้าง พัฒนา และตรวจสอบเครื่องมือ

ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้การสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามโรงเรียนสุภาพภาวะ มีขั้นตอนและวิธีการสร้างโดยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียนสุภาพภาวะ การส่งเสริมให้เกิดโรงเรียนสุภาพภาวะ องค์ประกอบของโรงเรียนสุภาพภาวะ และศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น เพื่อเป็นแนวทางในการร่าง และสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถามตามตัวแปรที่ใช้ในการทดลองให้ครอบคลุมโรงเรียนสุภาพภาวะทั้ง 5 ด้านและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

พิจารณา ตรวจสอบ และปรับปรุง สำเนาเนื้อหา ให้มีค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) มากกว่า 0.5 โดยผลการตรวจสอบความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

ขั้นตอนที่ 3 ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณา ไปทดลองใช้กับบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย 30 ชุด (Tryout) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: α) โดยคัดเลือกประเด็นคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป แสดงว่าประเด็นคำถามนั้นมีความเที่ยง (Cronbach, 1990)

โดยผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของประเด็นคำถามทั้ง 5 ด้านที่ใช้ในการวิจัย พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับคือ 0.884 โดยมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้ ด้านผู้เรียนเป็นสุขมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.679 ด้านโรงเรียนเป็นสุขมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.794 ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.736 ด้านครอบครัวเป็นสุขมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.698 และด้านชุมชนเป็นสุขมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.890

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงข้อคำถามในแบบสอบถามให้เหมาะสม และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง รายงานและวิเคราะห์ผลด้วยสถิติขั้นพื้นฐานเพื่อนำเสนอข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสุภาพะ นำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้หลักการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และแปลข้อมูลในรูปของ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความถี่การจำเป็น ($PNI_{modified}$) ในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เพื่อประปรักษ์ และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมสุภาพะในโรงเรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูล

3.4.2 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D \quad (3-1)$$

PNI_{modified} หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นโรงเรียนสุขภาวะ

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพปัจจุบันในปัจจุบันของการเป็นโรงเรียนสุขภาวะ

3.4.3 กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย และเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของข้อมูลมากที่สุด 3 อันดับแรก (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) ของแต่ละหัวข้อหลักโรงเรียนสุขภาวะ

3.4.4 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 โดยนำข้อมูลลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) สร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามกรอบแนวคิดการศึกษาโรงเรียนสุขภาวะ 5 ด้าน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ โดยนำเสนอในรูปแบบของความถี่ ร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ด้วยสถิติบรรยาย ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะ มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพ
ปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นโรงเรียนสุภาพในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพ
ปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นโรงเรียนสุภาพในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพ
ปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นโรงเรียนสุภาพในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพ
ปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นโรงเรียนสุภาพในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติ พฤติกรรม ความคิดเห็นตามสภาพ
ปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นโรงเรียนสุภาพในระดับ น้อยที่สุด

จัดลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับแรก โดยใช้วิธี Priority Need Index (PNI)
โดยใช้ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) โดยนำผลการจัดลำดับความ
ต้องการจำเป็นหาแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลข้อมูลหลัก 5
คน เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 มีรายละเอียดดังนี้

3.6 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 5 คน คัดเลือกแบบเจาะจง
ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 คน และหัวหน้า
กลุ่มงานในสถานศึกษา 1 คน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาใน
ระดับปริญญาโท หรือเทียบเท่า และอยู่ในตำแหน่งหัวหน้างานไม่ต่ำกว่า 2 ปี

3.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามกรอบแนวคิดการศึกษาโรงเรียนสุภาพะ 5 ด้าน ด้วยการ จัดลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับแรก ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้วยตนเอง

3.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยตนเอง ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามกรอบแนวคิดการศึกษาโรงเรียนสุภาพะ 5 ด้าน โดย กำหนดประเด็นคำถามในเครื่องมือจากการลำดับความต้องการจำเป็นของทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะ เพื่อเสนอทางแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี คือ รองผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 คน และหัวหน้ากลุ่มงานในสถานศึกษา 1 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี คัดเลือกแบบเจาะจง

3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดนนทบุรี ด้วยการวิเคราะห์เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตีความข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา (Thematic Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนสุภาพะ และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีรายละเอียดดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิจัย

n	หมายถึง	จำนวนประชากร
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$PNI_{modified}$	หมายถึง	ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาทั้งหมดในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 210 คน ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการทำงานในองค์กร ($n = 210$) แสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 210)

ข้อมูลทั่วไปของประชากร		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	56	26.67
	หญิง	154	73.33
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	33	15.71
	30 – 40 ปี	131	62.38
	41 – 50 ปี	25	11.90
	มากกว่า 50 ปี	21	10.00
วุฒิการศึกษา สูงสุด	ปริญญาตรี	159	75.71
	ปริญญาโท	35	16.67
	ปริญญาเอก	2	0.95
	อื่น ๆ	14	6.67
ตำแหน่งงาน	ผู้บริหารสถานศึกษา	2	0.95
	ครู	161	76.67
	บุคลากรสนับสนุนการศึกษา	47	22.38
ระยะเวลาใน การปฏิบัติ หน้าที่	น้อยกว่า 1 ปี	18	8.57
	ระหว่าง 1 – 2 ปี	16	7.62
	ระหว่าง 3 – 5 ปี	79	37.62
	ระหว่าง 6 - 9 ปี	54	25.71
	ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	43	20.48
รวม		210	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามนี้มีจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของการทำวิจัย เป็นเพศหญิงร้อยละ 73.33 (164 คน) และ เป็นเพศชายร้อยละ 26.67 (56 คน) ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่งนี้มีความถี่ในช่วงอายุสูงสุดที่ 30 – 40 ปี ร้อยละ 62.38 (131 คน) รองลงมืคือ ช่วงอายุน้อยกว่า 30 ปี ร้อยละ 15.71 (33 คน) และมีกลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ใกล้เคียงกันอีกสองกลุ่มอายุคือ 40 – 50 ปี และ มากกว่า 50 ปี ที่ประมาณร้อยละ 10 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด 210 คน ตามลำดับ

วุฒิการศึกษาของกลุ่มประชากรในระดับปริญญาตรีสูงสุดที่ร้อยละ 75.71 (159 คน) และปริญญาโทร้อยละ 16.67 (35 คน) และระดับการศึกษาอื่น ๆ เช่น ปริญญาเอก และ อื่น ๆ จำนวนรวมประมาณร้อยละ 7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ

กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครูในสถานศึกษาร้อยละ 76.67 (161 คน) มีจำนวนมากที่สุดของกลุ่มประชากร ส่วนบุคลากรทางการศึกษามีร้อยละ 22.38 (47 คน) และผู้บริหารมีร้อยละ 0.95 (2 คน) ตามลำดับ

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่สถานศึกษาระหว่าง 3 – 5 ปี มีจำนวนมากที่สุดที่ร้อยละ 37.62 (79 คน) รองมาด้วย ระหว่าง 6 – 9 ปี มีร้อยละ 25.71 (54 คน) ส่วนระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 20.48 (43 คน) ตามลำดับ

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต วิเคราะห์โดยวิธี Modified Priority Index (PNI_{modified}) โดยเรียงหัวข้อภาพรวมได้ดัง ตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงผลของสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ในภาพรวม

(n = 210)

องค์ประกอบของ โรงเรียนสุภาพะ	ระดับสภาพที่เป็นจริง			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ผู้เรียนเป็นสุข	3.26	0.21	ปานกลาง	4.87	0.11	มากที่สุด	0.492	3
2. โรงเรียนเป็นสุข	3.31	0.17	ปานกลาง	4.99	0.02	มากที่สุด	0.483	4
3. สภาพแวดล้อมเป็นสุข	3.55	0.35	มาก	4.88	0.06	มากที่สุด	0.388	5
4. ครอบครัวเป็นสุข	3.27	0.16	ปานกลาง	4.88	0.09	มากที่สุด	0.497	2
5. ชุมชนเป็นสุข	3.04	0.16	ปานกลาง	4.84	0.06	มากที่สุด	0.597	1
รวม	3.29	0.18	ปานกลาง	4.90	0.01	มากที่สุด		

จากตารางที่ 4.2 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.18) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.01) ส่วนความต้องการจำเป็นสูงสุดที่หัวข้อ “ชุมชนเป็นสุข” ที่ 0.597 และหัวข้อที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ “สภาพแวดล้อมเป็นสุข” ที่ 0.388

เมื่อพิจารณาสภาพที่เป็นจริงรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุขมีสภาพที่เป็นจริงสูงสุดที่ 3.55 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ส่วนหัวข้อองค์ประกอบของโรงเรียนสุขภาวะอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนการพิจารณาระดับของสภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบของโรงเรียนสุขภาวะทุกหัวข้ออยู่ในระดับมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากกว่า 4.80 ขึ้นไปทุกหัวข้อ และมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับความคิดเห็นของสภาพที่เป็นจริงทุกหัวข้อเช่นกัน

ระดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คนมีค่า $PIN_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.388 – 0.597 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากมาน้อยเป็น ชุมชนเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข และสภาพแวดล้อมเป็นสุข ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น ในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้านผู้เรียนเป็นสุข

(n = 210)

ข้อที่	ด้านผู้เรียนเป็นสุข	ระดับสภาพที่เป็นจริง			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1	นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง	3.409	0.62	ปานกลาง	4.71	0.45	มากที่สุด	0.384	6
2	นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะการเอาตัวรอดจากอันตราย	3.091	0.70	ปานกลาง	4.84	0.37	มากที่สุด	0.565	3

ตารางที่ 4.3 แสดงสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้านผู้เรียนเป็นสุข (ต่อ)

(n = 210)

ข้อที่	ด้านผู้เรียนเป็นสุข	ระดับสภาพที่เป็นจริง			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
3	นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้รู้โทษของสิ่งเสพติด	3.518	0.73	มาก	4.71	0.46	มากที่สุด	0.339	7
4	นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน	2.97	0.63	ปานกลาง	4.90	0.31	มากที่สุด	0.646	1
5	นักเรียนรู้จักปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับการมอบหมาย	3.123	0.61	ปานกลาง	4.92	0.27	มากที่สุด	0.576	2
6	นักเรียนแสดงความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ลักขโมยของผู้อื่น	3.48	0.71	ปานกลาง	4.96	0.20	มากที่สุด	0.4243	5
7	นักเรียนมีจิตอาสา และให้ความร่วมมือในกิจกรรมส่วนรวม	3.25	0.77	ปานกลาง	4.92	0.39	มากที่สุด	0.5112	4
รวม		3.26	0.21	ปานกลาง	4.85	0.11	มากที่สุด		

จากตารางที่ 4.3 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ในด้านผู้เรียนเป็นสุข พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.21) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.11) ส่วนความต้องการจำเป็นค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.339 – 0.646 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อสูงสุด 3 หัวข้อคือ “นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน” “นักเรียนรู้จักปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับการมอบหมาย” และ “นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะการเอาตัวรอดจากอันตราย” ที่ 0.646, 0.576 และ 0.565 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้านโรงเรียนเป็นสุข

(n = 210)

ข้อที่	ด้าน โรงเรียนเป็นสุข	ระดับสภาพที่เป็นจริง			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1	โรงเรียนมีแผนดำเนินงานในการส่งเสริมให้เกิดเป็นโรงเรียนสุขภาวะ	3.30	0.62	ปานกลาง	4.89	0.37	มากที่สุด	0.483	3
2	โรงเรียนมีแผนพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับโรงเรียนสุขภาวะ	3.33	0.77	ปานกลาง	4.84	0.53	มากที่สุด	0.452	4
3	โรงเรียนมีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความพร้อมทางด้านกาย ใจ สังคม	3.39	0.66	ปานกลาง	4.90	0.35	มากที่สุด	0.446	5
4	โรงเรียนมีโครงการ/ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ	3.49	0.59	ปานกลาง	4.93	0.26	มากที่สุด	0.413	6
5	โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียน	3.17	0.95	ปานกลาง	4.94	0.24	มากที่สุด	0.557	1
6	โรงเรียนมีการวัดและประเมินผล การส่งเสริมสุขภาวะทางกาย ใจ สังคม และปัญญาอย่างเป็นระบบ	3.19	0.77	ปานกลาง	4.93	0.25	มากที่สุด	0.548	2
รวม		3.31	0.17	ปานกลาง	4.90	0.04	มากที่สุด		

จากตารางที่ 4.4 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ในด้านโรงเรียนเป็นสุข พบว่าค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.17) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.04) ส่วนความต้องการจำเป็นค่า PIN_{modified} อยู่

ระหว่าง 0.413 – 0.557 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายชื่อสูงสุด 3 หัวข้อคือ “โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียน” “โรงเรียนมีวัดและประเมินผลการส่งเสริมสุขภาพทางกาย ใจ สังคม และปัญญาอย่างเป็นระบบ” และ “โรงเรียนมีแผนดำเนินงานในการส่งเสริมให้เกิดเป็นโรงเรียนสุขภาพะ” ที่ 0.557 0.548 และ 0.483 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข

(n = 210)

ข้อที่	ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข	ระดับสภาพที่เป็นจริง			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1	โรงเรียนเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับครู และการพำนั	3.65	0.74	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด	0.324	5
2	โรงเรียนมีความเข้มงวดในการควบคุมสิ่งเสพติดทุกชนิด	3.55	0.78	มาก	4.96	0.19	มากที่สุด	0.396	3
3	โรงเรียนมีการคัดสรรค้ำอาหารและเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน	2.93	0.82	ปานกลาง	4.88	0.32	มากที่สุด	0.665	1
4	โรงเรียนมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม	3.94	0.83	มาก	4.89	0.32	มากที่สุด	0.240	8
5	โรงเรียนมีการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.83	0.86	มาก	4.88	0.86	มากที่สุด	0.276	7
6	อาคารและห้องเรียนมีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	3.76	0.89	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด	0.287	6
7	โรงเรียนมีระบบรักษาความปลอดภัยและมีการตรวจสอบระบบอย่างสม่ำเสมอ	3.61	0.82	มาก	4.70	0.40	มากที่สุด	0.330	4
8	โรงเรียนมีห้องน้ำที่สะอาดและเพียงพอต่อนักเรียน	3.13	0.86	ปานกลาง	4.97	0.15	มากที่สุด	0.589	2
รวม		3.55	0.35	มาก	4.88	0.06	มากที่สุด		

จากตารางที่ 4.5 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ในด้าน สภาพแวดล้อมเป็นสุข พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.35) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.06) ส่วนความ ต้องการจำเป็นค่า $PIN_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.240– 0.665 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อสูงสุด 3 หัวข้อคือ “โรงเรียนมีการคัดสรรคณาจารย์และเครื่องดื่มน้ำที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน” “โรงเรียนมี ห้องน้ำที่สะอาดและเพียงพอต่อนักเรียน” และ “โรงเรียนมีความเข้มงวดในการควบคุมสิ่งเสพติดทุก ชนิด” ที่ 0.665 0.589 และ 0.396 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น ในการส่งเสริม โรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้าน ครอบครัเป็นสุข

(n = 210)

ข้อที่	ด้านครอบครัวเป็นสุข	ระดับสภาพที่เป็นจริง			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล		
1	ครอบครัวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถของนักเรียน	3.41	0.59	ปานกลาง	4.77	0.42	มากที่สุด	0.400	4
2	ครอบครัวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน	3.45	0.66	ปานกลาง	4.80	0.47	มากที่สุด	0.390	5
3	โรงเรียนมีกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง	3.16	0.74	ปานกลาง	4.94	0.25	มากที่สุด	0.564	2
4	โรงเรียนและครอบครัวร่วมกันสะท้อนผลการเรียนของนักเรียน	3.25	0.66	ปานกลาง	4.94	0.24	มากที่สุด	0.518	3
5	ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านสุขภาพเพื่อร่วมพัฒนาสุขภาพของนักเรียน	3.08	0.69	ปานกลาง	4.95	0.20	มากที่สุด	0.610	1
รวม		3.27	0.16	ปานกลาง	4.88	0.09	มากที่สุด		

จากตารางที่ 4.6 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ในด้านครอบครัวเป็นสุข พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.16) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.09) ส่วนความต้องการจำเป็นค่า PIN_{modified} อยู่ระหว่าง 0.390–0.610 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อสูงสุด 3 หัวข้อคือ “ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านสุขภาพเพื่อร่วมพัฒนาสุขภาพของนักเรียน” “โรงเรียนมีกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง” และ “โรงเรียนและครอบครัวร่วมกันสะท้อนผลการเรียนของนักเรียน” ที่ 0.610 0.564 และ 0.518 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น ในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้านชุมชนเป็นสุข

(n = 210)

ข้อที่	ด้านชุมชนเป็นสุข	ระดับสภาพที่เป็นจริง			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1	โรงเรียนมีกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมรอบโรงเรียน	3.26	0.79	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด	0.481	6
2	สมาชิกชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน	3.07	0.78	ปานกลาง	4.75	0.43	มากที่สุด	0.548	4
3	โรงเรียนและชุมชนมีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะที่ดีของนักเรียน	2.92	0.82	ปานกลาง	4.92	0.37	มากที่สุด	0.683	2
4	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้มีความรู้มาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน	2.91	0.80	ปานกลาง	4.88	0.32	มากที่สุด	0.677	3

ตารางที่ 4.7 แสดงสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ด้านชุมชนเป็นสุข (ต่อ)

(n = 210)

ข้อที่	ด้านชุมชนเป็นสุข	ระดับสภาพที่เป็นจริง			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
5	โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน	3.19	0.73	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด	0.504	5
6	โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสุขภาวะของชุมชน	2.86	0.77	ปานกลาง	4.83	0.38	มากที่สุด	0.688	1
รวม		3.04	0.16	ปานกลาง	4.84	0.06	มากที่สุด		

จากตารางที่ 4.7 สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน ในด้านชุมชนเป็นสุข พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.16) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.06) ส่วนความต้องการจำเป็นค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.481–0.688 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อสูงสุด 3 หัวข้อคือ “โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสุขภาวะของชุมชน” “โรงเรียนและชุมชนมีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะที่ดีของนักเรียน” และ “โรงเรียนเปิดโอกาสในผู้นำชุมชน ราษฎรชาวบ้าน หรือผู้มีความรู้มาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน” ที่ 0.688 0.683 และ 0.677 ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 มีรายละเอียดดังนี้

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและแนวทางในการส่งเสริมโรงเรียน สุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นนทบุรี จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 5 คน คัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 คน และหัวหน้ากลุ่มงานในสถานศึกษา 1 คน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นนทบุรี โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาโท หรือเทียบเท่า และอยู่ในตำแหน่งหัวหน้างานไม่ต่ำกว่า 2 ปี ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีประเด็นที่สำคัญทั้ง 5 ด้านดังนี้

ตารางที่ 4.8 ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จากการ
สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้านผู้เรียนเป็นสุข

(n = 5)

ด้านผู้เรียนเป็นสุข					
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ความต้องการจำเป็น	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน	ส่งเสริมให้นักเรียนรู้สิทธิ และหน้าที่ของตนเอง	จัดประชุม นักเรียน สมาคม ผู้ปกครอง คณะครู และ คณะกรรมการสถานเพื่อรับรู้ และร่วม ออกแบบกฎของโรงเรียน	การบังคับใช้ กฎ และ บทลงโทษ เดิมรูปแบบ	เชิญผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมาเป็นส่วนหนึ่งของการร่างกฎของโรงเรียน	ส่งเสริมให้นักเรียนรู้ บทบาท หน้าที่ และตำแหน่งของตนเองในสังคม

ตารางที่ 4.8 ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้านผู้เรียนเป็นสุข (ต่อ)

(n = 5)

ด้านผู้เรียนเป็นสุข					
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ความต้องการจำเป็น	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
นักเรียนรู้จักปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย	ฝึกฝนความเข้าใจให้กับนักเรียนส่งเสริมให้รู้จักหน้าที่และฝึกความรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น ถือประโยชน์ส่วนรวมก่อนส่วนตน	การปรับประยุกต์การทำงานในระบบทีมเพื่อให้ทีมได้ช่วยเหลือกัน	ส่งเสริมการมีวินัยและจิตสำนึกสาธารณะปลูกฝังทัศนคติที่ดีของการอยู่ร่วมกันในสังคม	จัดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพแห่งอนาคตด้วยทักษะความรับผิดชอบ	ครูและผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมด้วยการรับผิดชอบงานบริหารและคาบสอน
นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้ มีทักษะการเอาตัวรอดจากอันตราย	จัดอบรมหนีไฟ หรือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล	อบรมฝึกแม่ไม้มวยไทย หรือศิลปะป้องกันตัวต่างๆที่นักเรียนสนใจ ฝึกฝนด้วยสถานการณ์ตัวอย่างจนสามารถใช้จริงยามกับกันได้	ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	สร้างภูมิคุ้มกันกับนักเรียนในการรู้จักการปฏิบัติตนในสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด

ตารางที่ 4.9 ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้านโรงเรียนเป็นสุข

(n = 5)

ด้านโรงเรียนเป็นสุข					
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ความต้องการจำเป็น	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียน	ใช้ PLC เป็นฐานในการระดมความคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคณะครูในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะ	การพัฒนาศักยภาพครูด้วยการส่งเสริมแนวทางการจัดการเรียนที่เป็นเลิศ (The Best Practice) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	จัดอบรมพัฒนาครูให้มีความพร้อมต่อการเรียนรู้ขอคแนวทางให้ทันยุคทันสมัย รู้เท่าทันต่อการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะ	สร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและต้องสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง	การออกแบบแนวทางการดำเนินงานด้วยหลัก PDCA วงจรคุณภาพ และพัฒนาอย่างรอบด้านทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ
โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลการส่งเสริมสุขภาวะทางกาย ใจ สังคม และปัญญาอย่างเป็นระบบ	ให้งานอนามัยเป็นเจ้าภาพในการวัดประเมินผลด้วยการพัฒนาทางกาย ด้วยตัวชี้วัดโรงเรียนสุขภาวะ และให้งานแนะแนวติดตามนักเรียนที่ต้องให้ความช่วยเหลือด้านจิตใจ	ออกแบบเกณฑ์การวัดประเมินผลโรงเรียนสุขภาวะด้วยเกณฑ์ของสสส.	ปรับใช้เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียน โดยเพิ่มความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นตัวชี้วัดเพิ่มเติม	มอบให้กลุ่มงานหรือกลุ่มสาระฯ สุขศึกษาและศึกษาเป็นแม่งานในการติดตามและนำเสนอด้วยงานประกันคุณภาพ	จัดทำเกณฑ์การประเมินโรงเรียนสุขภาวะโดยด้วยที่มีตัวชี้วัดมาตรฐานด้วย Scoring Rubric

ตารางที่ 4.9 ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้านโรงเรียนเป็นสุข (ต่อ)

(n = 5)

ด้านโรงเรียนเป็นสุข					
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ความต้องการจำเป็น	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
โรงเรียนมีแผนดำเนินงานในการส่งเสริมให้เกิดเป็นโรงเรียนสุขภาวะ	จัดกิจกรรมกระชับความสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อดำเนินงาน	จัดกิจกรรมโรงเรียนสุขภาวะอย่างเป็นรูปธรรมอย่างรอบด้านทั้งกายใจ สังคม	ปลูกฝังหลักธรรมาภิบาล 6 ข้อในการบริหารโรงเรียนและการดำเนินกิจกรรม	ประชุมจัดทำ SWOT สร้างพันธกิจและวิสัยทัศน์เพื่อส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะ	จัดประชุมครูเพื่อลงข้อสรุปแนวทางดำเนินงานหรือกิจกรรมของโรงเรียน 1 ปีการศึกษา

ตารางที่ 4.10 ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี จากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข

(n = 5)

ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข					
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ความต้องการจำเป็น	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
โรงเรียนมีการคัดสรรค้ อาหารและเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน	เปิดประมูลร้านค้าและสร้างข้อตกลงในการจำหน่ายอาหารที่มีประโยชน์	กำหนดครุสุมตรวจคุณภาพอาหารรสชาติ ความสะอาด และตรวจสอบคุณภาพน้ำดื่มอย่างสม่ำเสมอ	ผู้บริหารควรให้ความสำคัญของการที่ค้ของนักเรียนโดยการออกนโยบายองค์กรสุขภาพด้วย	ลงทุนกับตู้น้ำดื่ม เพื่อให้เป็นสวัสดิการของนักเรียนที่ได้รับน้ำดื่มที่ดีมีคุณภาพ และไม่จำเป็นต้องซื้อน้ำดื่ม	บูรณาการความรู้สู่เมนูอาหาร รวมถึงแสดงโภชนาการอาหาร 5 หมู่ ให้แต่ละเมนูที่ขายในโรงเรียน เปิดโอกาสให้มีการประชุม

ตารางที่ 4.10 ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 จากการศึกษาสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข (ต่อ)

(n = 5)

ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข					
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ความต้องการจำเป็น	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
			อาหารดี มี สุขภาพดี		จากร้านค้า ภายนอกเพื่อ พิจารณา อาหารถึง รสชาติ คุณค่าทาง อาหาร
โรงเรียนมีห้องน้ำที่สะอาด และเพียงพอต่อนักเรียน	รณรงค์ให้ นักเรียนรักษ ณอมสิ่งของ ส่วนรวม รักษาความ สะอาด ห้องน้ำหลัง การใช้งาน โดยการปลูก จิตสำนึก	เพิ่ม งบประมาณที่ ใช้ในการ สร้างตึกและ ห้องน้ำเพื่อ เพิ่มจำนวน ห้องน้ำให้ เพียงพอต่อ การใช้งาน	ปลูกจิตสำนึก ให้ครู บุคลากร ทางการศึกษา และนักเรียน ให้มีสุขนิสัย ที่ดี	เพิ่มบุคลากร ในการดูแล รักษา ทำความ สะอาด และ รับผิดชอบ ประจำ โดย การจัดจ้างเป็น พนักงาน ประจำ	จัดเตรียม อุปกรณ์ อำนวยความสะดวก ให้นักเรียนคือ กระดาดชำระ แอลกอฮอล์ สบู่ กระดาษ ห่อผ้าอนามัย และมีพนัก งานทำความ สะอาด ตรวจสอบ ความ เรียบร้อยเป็น ระยะ

ตารางที่ 4.10 ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จากการ
สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข (ต่อ)

(n = 5)

ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข					
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ความต้องการจำเป็น	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
โรงเรียนมีความเข้มงวดใน การควบคุมสิ่งเสพติดทุก ชนิด	จัดตั้ง คณะทำงาน กิจการ นักเรียน สาร วัตินักเรียน เพื่อดูแล ความ เรียบร้อย และ ตรวจสอบ โรงเรียนให้ ห่างไกลสาร เสพติด	ปรับปรุงภูมิ ทัศน์ใน โรงเรียน ไม่ให้มีจุดมืด ให้เป็นที่ ความเสี่ยง ของ สถานการณ์ การเสพติด เสพติด รวมถึงติด กล้องวงจร ปิดให้ ครอบคลุมทั้ง โรงเรียน	เพิ่มแหล่ง เรียนรู้ใน โรงเรียน เกี่ยวกับสิ่ง เสพติดให้ โทษ วิธีการ ปฏิเสธ และ ส่งเสริมแนว ทางการ ห่างไกลสิ่ง เสพติด	ปรับปรุงให้ โรงเรียนมี สภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมต่อ การเรียนรู้และ ปลอดภัย สำหรับ นักเรียน และ คณะครู บุคลากร ทางการศึกษา	การใช้ นวัตกรรม 4 รูปแบบ ใน การยกระดับ โรงเรียนโดย เริ่มต้นจาก การเป็นผู้ บริการที่ดี มี ความชัดเจน ของการลง โทษผู้กระทำ ผิด และ ส่งเสริมให้ โรงเรียนเป็น สถานที่ ปลอดภัย สำหรับทุก คน

ตารางที่ 4.11 ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ปรากฏการ
สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้านครอบครัวเป็นสุข

(n = 5)

ด้านครอบครัวเป็นสุข					
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ความต้องการจำเป็น	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
ครอบครัวและโรงเรียนมีการ แลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้าน สุขภาพเพื่อร่วมพัฒนา สุขภาพของนักเรียน	โรงเรียนควรมี การ ประชาสัมพันธ์ ที่ตรงไปตรง มาและซื่อสัตย์ต่อ ข้อเท็จจริงที่ นำเสนอต่อ ผู้ปกครอง	นำเสนอผล การจัด กิจกรรมของ โรงเรียนสู่ สมาคม ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อให้รับรู้ กิจกรรม ภายใน โรงเรียน	โรงเรียนควร เป็นสื่อกลาง ในการจัด กิจกรรม ส่งเสริม กิจกรรมการ ประชุม เสวนา แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เกี่ยวกับ พัฒนาสุ ภาพะ	จัดกิจกรรม ประชุม ผู้ปกครอง เพื่อ แลกเปลี่ยน ข้อมูล ระหว่าง โรงเรียนและ ครอบครัว นักเรียน	จัดทำข้อมูล โดยให้ครูที่ ปรึกษา ประจำห้อง รวบรวม ข้อมูลส่งต่อ ให้กลุ่มงาน อนามัยเพื่อ สังเคราะห์ ข้อมูลและ ติดตามเครต ต่อไป
โรงเรียนมีกิจกรรมเชื่อม สัมพันธ์กับผู้ปกครอง	จัดกิจกรรม กีฬา กิจกรรม การกุศล ร่วมกับสมาคม ผู้ปกครอง	สร้างความ เชื่อมั่นให้กับ ผู้ปกครอง นักเรียนด้วย การสร้าง ความ ภาคภูมิใจ และเป็นส่วน หนึ่งของ โรงเรียน	การส่งเสริม สถาบัน ครอบครัวให้ เข้มแข็ง	จัดกิจกรรม นันทนาการ หรือกิจกรรม ทางศาสนา ทอดผ้าป่า เพื่อให้ผู้ม ส่วนได้ส่วน เสียร่วม กิจกรรม โรงเรียน	สร้างความรัก และความ ภูมิใจร่วมกัน ก่อให้เกิด ความผูกพัน ให้ม ความรู้สึกว่า โรงเรียน เสมือนบ้าน

ตารางที่ 4.11 ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี รัชการ
สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้านครอบครัวเป็นสุข (ต่อ)

(n = 5)

ด้านครอบครัวเป็นสุข					
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ความต้องการจำเป็น	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
โรงเรียนและครอบครัว ร่วมกันสะท้อนผลการเรียน ของนักเรียน	จัดประชุม ผู้ปกครองเพื่อ รายงานผลการ เรียนของ นักเรียน รวมถึงการ รายงาน พัฒนาการทาง ร่างกาย และ จิตใจ	จัดกิจกรรม ระหว่าง โรงเรียนและ ครอบครัว โดยเปิด โอกาสให้มา ใช้สถานที่ โรงเรียนเป็น สถานที่ผ่อน คลายหรือมี กิจกรรม ครอบครัว	พัฒนาระบบ การเก็บ คะแนนให้มี ความ สมบูรณ์โดย การแจกแจง คะแนนอย่าง เป็นระบบ โดยครู ประจำวิชา ครูที่ปรึกษา และหัวหน้า งานวัดผล เป็นผู้ควบคุม และรายงาน ผลการเรียนรู้ ต่อผู้ปกครอง	จัดกิจกรรม ประชุม ผู้ปกครอง และสมาคม ผู้ปกครอง	จัดประชุม ผู้ปกครอง เพื่อรายงาน ผลต่อ ผู้ปกครอง ส่งเสริม พฤติกรรม สุภาพให้ ผู้ปกครอง ทราบและ ปฏิบัติ ร่วมกัน

ตารางที่ 4.12 ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 จากการศึกษาสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้านชุมชนเป็นสุข

(n = 5)

ด้านชุมชนเป็นสุข					
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ความต้องการจำเป็น	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสุภาพะชุมชน	จัด นิทรรศการ ความรู้ เกี่ยวกับการ รักษานามย ตนเอง และ ส่งเสริม อนามัยของ ผู้อื่นรวมถึง สารเสพติด ให้โทษ	จัดกิจกรรม ให้ภาคี เครือข่ายมี ส่วนร่วมทั้ง บ้าน วัด โรงเรียน (บวร.) ด้วย กิจกรรมการ กุศล หรือ กิจกรรม พัฒนาชุมชน เพื่อให้ชุมชน เป็นส่วนหนึ่ง ของการ พัฒนาตนเอง	เปิดกิจกรรม ให้ความรู้ ชุมชนรอบ โรงเรียนเป็น กิจกรรม บริการ วิชาการ	ส่งเสริม แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน สร้างความรู้ ความเข้าใจ ในวิถีสุขภาพ	ส่งเสริมการ เรียนวิชา โครงการ สร้างทีมการ เป็นงาน พัฒนาชุมชน และนำ ผลงานที่เกิด จากรายวิชา นำไปใช้จริง ในชุมชน
โรงเรียนและชุมชนมีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างสุภาพะที่ดีของนักเรียน	จัดจิตอาสา พัฒนาชุมชน ส่งเสริม ความรู้ด้วย กลุ่มงาน สัมพันธ์ ชุมชนออก บริการ วิชาการกับ นักเรียนชั้น ประถมศึกษา	จัด นิทรรศการ การเรียนรู้ ส่งเสริมการ ดำเนินชีวิตที่ เป็นสุข	เชิญประชุม ผู้นำชุมชน และครู หัวหน้างาน สัมพันธ์ ชุมชนและครู ที่มีความรู้ เกี่ยวกับสุข ภาวะเพื่อ แลกเปลี่ยน ความรู้	จัดอบรม เสริมสร้างสุข ภาวะใน ชุมชน ร่วมกับสถานี อนามัย หรือ รพ.สต.	ใช้โครงการ วิทยาศาสตร์ เป็นฐาน และ นำนวัตกรรม ที่เกิดจาก นักเรียน ก่อให้เกิด ความ ภาคภูมิใจ

ตารางที่ 4.12 ตารางรายงานข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จากการศึกษาสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน ด้านชุมชนเป็นสุข (ต่อ)

(n = 5)

ด้านชุมชนเป็นสุข					
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ความต้องการจำเป็น	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ ชุมชน ปรากฏชาวบ้าน หรือผู้ มีความรู้มาเป็นส่วนหนึ่งของ การเรียนการสอน	เชิญผู้นำ ชุมชนหรือผู้ มีความรู้ร่วม พัฒนา หลักสูตร กิจกรรมเสริม หลักสูตร และส่งเสริม ให้ยกระดับ เศรษฐกิจ ชุมชน	จัดกิจกรรม E - Sport เพื่อให้เกิด ความสัมพันธ์ ที่ดีกับชุมชน ส่งเสริมให้ เกิดเป็น รูปธรรม ใช้ เป็นสื่อการ สอนใน โรงเรียน	การให้ความรู้ เกี่ยวกับ อาชีพสุจริต ร่วมพัฒนา ชุมชนจนเป็น อาชีพที่มั่นคง ได้	จัดหลักสูตร สถานศึกษา ส่งเสริมภูมิ ปัญญาชุมชน และนาภูมิ ปัญญา สอนอาชีพ ให้กับ นักเรียน ครู และชุมชน	การเชิญเป็น วิทยากรสร้าง แรงบันดาลใจ ให้กับ นักเรียน และ ให้เป็นส่วน หนึ่งของการ พัฒนา นักเรียน โรงเรียน และ ชุมชน

4.3.1 แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ด้านผู้เรียนเป็นสุข สรุปได้ 5 แนวทาง คือ

4.3.1.1 การส่งเสริมจัดอบรมหรือหลักสูตรระยะสั้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อรู้สึกรู้ชาติ หน้าที่ และบทบาทของตนเองให้สังคม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความพร้อมและสามารถใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจิตสาธารณะ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกโลกาภิวัตน์ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (Digital Disruption) รู้จักปฏิบัติตนตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย การรู้ในความแตกต่างของวัฒนธรรม ศาสนา และความเท่าเทียมกันของคนในสังคม มีความซื่อสัตย์รับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้จักการดูแลตนเองและผู้อื่น

4.3.1.2 การจัดอบรมเสริมสมรรถนะการเอาตัวรอดจากภัยอันตราย ภัยพิบัติ หรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเช่น การหนีไฟ ฝึกป้องกันตัว การปฐมพยาบาลเบื้องต้น รวมถึงส่งเสริมสมรรถนะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 แก่นักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้คุณค่าของตนเองสร้าง

ภูมิคุ้มกันในชีวิตทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนในเป็นบุคคลในศตวรรษที่ 21 เป็นบุคคลที่ต้องการในอนาคตที่ประกอบไปด้วย การคิดขั้นสูง และการเตรียมพร้อมในการเผชิญเหตุที่ไม่คาดฝัน การเตรียมความพร้อมในทุก ๆ สถานการณ์และการมีส่วนร่วมอาชีพที่สุจริต รู้สิทธิ และหน้าที่ของตนในสังคมไทย

4.3.1.3 ส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้วยข้อเท็จจริงและมีเหตุผล เพื่อให้นักเรียนมีทักษะด้านการสื่อสาร ส่งเสริมให้นักเรียนมีเหตุผล เชื่อใจได้ เชื่อสัจจะ และรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองทั้งการเรียน หรือภารกิจส่วนตัว รวมถึงการรู้สิทธิและการสื่อสารต่อส่วนรวม มีทัศนคติที่ดีในการใช้ชีวิต มีความพร้อมต่อการต่อกรด้วยเหตุผล

4.3.1.4 การเชิญผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน) ร่วมปรึกษาและออกกฎหรือข้อบังคับของนักเรียน จากนั้นบังคับใช้กฎหรือ ข้อบังคับเต็มรูปแบบเพื่อให้นักเรียนรู้จักข้อบังคับของสังคม เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้สังเคราะห์องค์ประกอบของกฎหรือข้อบังคับในโรงเรียนร่วมกัน มิใช่ให้ปฏิบัติตามอำเภอใจหรือความต้องการของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยและยอมรับในกฎหรือข้อบังคับ เกิดเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการใช้กฎหรือข้อบังคับอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อให้มีความรัดกุมต่อการใช้กฎหรือข้อบังคับของนักเรียน ก่อให้เกิดนักเรียนที่มีคุณลักษณะเบื้องต้น เป็นแนวทางพัฒนานักเรียนอยู่ในระเบียบที่ตนเองที่สร้างขึ้น

4.3.1.5 การบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเท่าเทียมในการใช้กฎระเบียบ และถือเป็นการเรียนรู้การใช้ชีวิตในสังคมคือ การเคารพกฎ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม

4.3.2 แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ด้านโรงเรียนเป็นสุข สรุปได้ 6 แนวทาง คือ

4.3.2.1 การจัดทำ SWOT สร้างพันธกิจ และวิสัยทัศน์เพื่อส่งเสริมให้เป็นโรงเรียนสุภาพะเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจัดทำโครงการสุภาพะ อย่างรอบด้าน เพื่อเป็นการสำรวจจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาโรงเรียน และเป็นการสำรวจความต้องการพื้นฐานของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสู่โรงเรียนสุภาพะ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อ พันธกิจ วิสัยทัศน์ และโครงการในการพัฒนาโรงเรียนอย่างรอบด้าน ต่อเนื่อง เป็นระบบ และยั่งยืน สอดคล้องความต้องการเปลี่ยนแปลงของโลก ปรับปรุงให้ทันยุค ทันสมัย แต่อยู่ในกรอบทางความคิดของโรงเรียนสุภาพะ

4.3.2.2 การใช้ PLC เป็นฐานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู และรวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน และพัฒนาศักยภาพของครูทั้งด้านกาย ใจ ให้มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในระดับจุลภาค และขยายจนเป็นในระดับมหภาคของโรงเรียนและส่งต่อความรู้หรือแนวปฏิบัติให้กับโรงเรียนอื่น ๆ ได้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อาจจะดำเนินงานด้วยงานนิเทศการศึกษา หรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ๆ ที่คอยให้คำแนะนำในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดผู้บริหารจึงจำเป็นต้องร่วมในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในรูปแบบของการกำกับ ติดตาม และให้คำแนะนำที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โรงเรียนสุภาพะ

4.3.2.3 การออกแบบการวัดประเมินผลด้วย Scoring Rubric ตามจุดประสงค์ของโรงเรียนสุภาพะตามมาตรฐานของ สสส. และนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในโรงเรียนให้เกิดผลจริงด้วยหลัก PDCA เป็นการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนโรงเรียนสุภาพะให้สำเร็จในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งเกิดจากการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นหลักในการการกำหนดเกณฑ์การประเมินอย่างเป็นระบบ เมื่อมีแนวปฏิบัติที่ดีแล้วจะเริ่มใช้กับด้วยรูปแบบ PDCA คือ Plan มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ Do กระทำได้อย่างตามแผนที่กำหนดไว้ Check ตรวจสอบกำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ Act รวบรวมข้อมูลและพัฒนาให้เกิดแนวปฏิบัติใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิผลที่มากขึ้น ปรับปรุงสิ่งที่เป็ข้อด้อย และเสริมให้เกิดเป็นจุดเด่นเพิ่มขึ้น

4.3.2.4 การปลูกฝังหลักธรรมาภิบาล 6 ข้อ และสร้างความเป็นครอบครัวเพื่อให้คุณครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งและเป็นเจ้าของโรงเรียน เป็นความปกติใหม่ที่เป็นพื้นฐานของโรงเรียนที่เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสังคมแห่งสุภาพะโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ข้อ ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อเป็นหลักในการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีคุณภาพรอบด้าน และสำเร็จตามพันธกิจของโรงเรียน

4.3.2.5 แต่งตั้งหน่วยงานในโรงเรียนเป็นเจ้าภาพการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะ เช่น กลุ่มงานอนามัย งานวัดประเมินผล กลุ่มบริหารงานทั่วไป กลุ่มงานวิชาการ งานประกันคุณภาพ และงานแนะแนว ตามสายการทำงานและส่งต่อข้อมูลให้กลุ่มงานอำนวยการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและนำข้อมูลไปขยายผลดำเนินการจริงได้

4.3.2.6 จัดอบรมพัฒนาครูให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง และการจัดการเรียนการสอนให้ทันยุค ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และสภาพแวดล้อมของสังคม ด้วยนวัตกรรมการศึกษา นำไปสู่แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ (The Best Practice)

4.3.3 แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข สรุปได้ 6 แนวทาง คือ

4.3.3.1 การเปิดการประมูลร้านค้า สหกรณ์ ร้านอาหาร และสร้างข้อตกลงในการจำหน่ายอาหารที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพของอาหาร และน้ำดื่มอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีโภชนาการที่ดีต่อนักเรียนให้มีความพร้อมสมบูรณ์ เป็นการสร้างเสริมสุขภาพที่ดี มีประโยชน์ ตรงกับความต้องการตามวัยของนักเรียนการให้ความสำคัญต่อสุขภาพถือเป็นการตอบสนองความต้องการเบื้องต้นในปัจจัย 4 คือ อาหารที่มีประโยชน์ ในแนวทางการพัฒนาสุขภาวะของนักเรียนควรเริ่มต้นจากอาหารที่มีประโยชน์ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีที่ทำให้นักเรียนห่างไกลจากโรค และเหมาะสมต่อการปรับพฤติกรรมมารับประทานอาหาร

4.3.3.2 การเพิ่มจำนวนห้องน้ำเพื่อให้มีความเพียงพอต่อนักเรียน และรณรงค์ให้รักษาสีของของส่วนรวม เพื่อเป็นการเพิ่มความพึงพอใจและความสุขของการอยู่โรงเรียนของนักเรียน ห้องน้ำควรเป็นที่สะอาดที่สุด ต้องเพียงพอต่อการใช้นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา และต้องพร้อมสำหรับการต้อนรับแขกผู้มาเยือน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงและเพิ่มปริมาณ แต่เนื่องจากโรงเรียนมีสถานที่จำกัดไม่สามารถเพิ่มเนื้อที่ได้ จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาและเพิ่มปริมาณห้องน้ำในแนวสูงคือ การสร้างห้องน้ำให้อยู่ในทุกชั้นของอาคารเรียน โดยแบ่งห้องน้ำเป็นห้องน้ำครูชาย ครูหญิง และนักเรียน ส่วนห้องน้ำหลักให้แบ่งออกเป็นสองที่คือ ตำแหน่งซ้ายสุดของโรงเรียน และตำแหน่งขวาสุดของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าห้องน้ำได้อย่างทั่วถึง

4.3.3.3 ปลุกจิตสำนึกในการรักษานอม ของใช้ส่วนรวม รักษาความสะอาด เพื่อให้ นักเรียนฝึกฝนการสร้างสังคมที่ดีงาม รู้จักการรายงาน หรือแจ้งปัญหาที่พบได้ โดยให้กลุ่มงานบริหารงานทั่วไปเป็นกลุ่มงานหลักในการขยายผลร่วมกับครูที่ปรึกษาของนักเรียน

4.3.3.4 บูรณาการความรู้ด้านโภชนาการอาหารสู่บทเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ และสุขศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการเลือกรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ รวมถึงการให้ความสำคัญของอาหารที่มีประโยชน์ จัดแหล่งเรียนรู้อาหาร 5 หมู่ที่โรงอาหารเพื่อเป็นส่วนของการตัดสินใจในการเลือกทานอาหาร

4.3.3.5 การเพิ่มแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน สร้างนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการศึกษา เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียน เป็นการให้ความสำคัญต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเหมาะสมต่อการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาและการเรียนรู้ของ

นักเรียน ถือเป็นการสร้างแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน การใช้นวัตกรรมใน 4 รูปแบบดังนี้

(1) ผลิตภัณฑ์ (Produce) ตกแต่งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีศักยภาพในการใช้งานสูงสุด รวมถึงสร้างใช้แหล่งเรียนรู้ที่ได้หลากหลายเทศกาล หรือมีการใช้งานที่ครอบคลุมการทำงานหรือการเรียนรู้ของนักเรียน

(2) กระบวนการ (Process) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำเสนอกระบวนการบริหารงานที่ไม่ซับซ้อน มีการทำงานที่ชัดเจน เป็นการอำนวยความสะดวกในการทำงานให้กับบุคลากรทางการศึกษา

(3) การบริการ (Service) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องขจัดอคติ และยศตำแหน่งก่อนถึงจะสามารถเป็นผู้บริการที่ดีได้ การบริการนี้ต้องอำนวยความสะดวกในการศึกษาที่ดี และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

(4) แผนธุรกิจ (Business Model) โรงเรียนไม่ใช่สถานที่ที่แสวงหากำไร แต่โรงเรียนจำเป็นต้องมอบผลกำไรคืนสู่นักเรียน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย กำไรที่ส่งมอบให้กับนักเรียนคือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาและการใช้ชีวิตในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษาต้องขอความร่วมมือกับคุณครูเพื่อส่งมอบกำไรสูงสุดสู่นักเรียน ซึ่งเป็นแนวคิดการหากำไรซึ่งไม่ใช่เรื่องเงิน แต่เป็นเรื่องของคุณค่า และความสำเร็จของการทำงานด้วยวิชาชีพครู

4.3.3.6 การส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยทั้งกาย ใจ สังคม เนื่องจากความปลอดภัยเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับโรงเรียนเนื่องจากมีโครงการสถานศึกษาปลอดภัยสนองกลยุทธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ในความปลอดภัยนี้ต้องคำนึงถึง ความปลอดภัยทางกาย ความปลอดภัยทางจิตใจ และความปลอดภัยทางสังคม เพื่อให้โรงเรียนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างมีความสุข และเป็นความต้องการพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาให้โรงเรียนเป็นสถานที่ปลอดภัย โดยการสร้างความสบายใจในการทำงานระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครู และครูต่อนักเรียน เพราะมีความเชื่อว่าเมื่อครูสบายใจในการทำงานจะส่งผลให้ครูส่งมอบทัศนคติที่ดีสู่นักเรียน เป็นการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะจากต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำคือ เป็นการส่งเสริมสุขภาวะสู่ชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นต้นแบบของการดำเนินงานส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะ

4.3.4 แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี ด้านครอบครัวเป็นสุข สรุปได้ 5 แนวทาง คือ

4.3.4.1 โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์อย่างตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม และไม่ปิดบังข่าวสาร เพื่อเป็นการส่งข่าวสารจากโรงเรียนถึงผู้ปกครอง โดยกิจกรรมหรือแนวทางปฏิบัตินี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องแสดงความจริงใจ และสร้างความมั่นใจในการบริหารงาน นำเสนอผลของการดำเนินงาน หรือกิจกรรมภายในโรงเรียน และรายงานความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความมั่นใจและไว้วางใจในโรงเรียน และเป็นการสร้างความเชื่อมั่น มีความรัก ซึ่งเปรียบเสมือนการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาโรงเรียน

4.3.4.2 การจัดประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมกีฬาสี กิจกรรมการกุศล กิจกรรมนันทนาการ หรือกิจกรรมทางศาสนา เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรเชิญผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อสร้างสีสันของกิจกรรม ความรักในองค์กร การร่วมมือเพื่อยกระดับโรงเรียน

4.3.4.3 การจัดกิจกรรมครูที่ปรึกษาพบผู้ปกครองเพื่อรายงานผลการเรียน พฤติกรรม และแนวทางการศึกษาของนักเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อรายงานความก้าวหน้า พัฒนาการของการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนสู่ผู้ปกครองรวมถึงเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แนวความคิด และวิธีการที่เหมาะสมต่อการพัฒนาความสามารถนักเรียนรายบุคคลระหว่างครูและผู้ปกครอง ในการหาจุดร่วมในการพัฒนานักเรียนอย่างตรงตามความต้องการของนักเรียน

4.3.4.4 ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นสื่อกลางในการส่งเสริมสถาบันครอบครัว ด้วยการพัฒนาภูมิทัศน์ การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือพัฒนาโรงเรียนเป็นสวนสาธารณะก่อให้เกิดเป็นสถานที่ที่ครอบครัว ผู้ปกครองนักเรียน หรือบุคคลภายนอกมาใช้ได้อย่างปลอดภัย

4.3.4.5 การร่วมสร้างความภาคภูมิใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนและครอบครัวเพื่อให้เกิดความรักในโรงเรียน เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือ และก่อให้เกิดความตระหนักในความเป็นองค์กรแห่งการศึกษาที่มีความมั่นใจ สร้างความรัก ความผูกพันให้เปรียบเสมือนโรงเรียนคือบ้าน มีความปลอดภัย และเป็นหลักประกันได้ว่า โรงเรียนจะทำการพัฒนานักเรียนอย่างตรงจุดตรงประเด็น และตรงตามความต้องการต่อความเป็นพลโลก

4.3.5 แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี ด้านชุมชนเป็นสุข สรุปได้ 7 แนวทาง คือ

4.3.5.1 การส่งเสริมโรงเรียนให้เป็นแหล่งส่งเสริมอาชีพร่วมกับชุมชน ผ่านกิจกรรมเสริมอาชีพ และความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานผ่านโครงการบริการวิชาการ เป็นการสร้างความเป็นส่วนร่วม ปลุกฝังการทำงานอย่างสุจริต ส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพในชุมชน สร้างสังคมแห่งความเท่าเทียมจับต้องการ ลดปัญหาอาชญากรรมด้วยอาชีพที่สุจริต ส่งเสริมให้บุคคลในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ให้โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนให้เกิดความรัก ภาควุมใจ และห่วงใยกันทั้งภายในชุมชน

4.3.5.2 การจัดตั้งกลุ่มงานสัมพันธ์ชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในเทศบาลสำคัญแต่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นลำดับที่แรก เนื่องจากแนวความคิดบ้าน วัด โรงเรียน (บวร.) มีความสำคัญต่อการพัฒนาแบบองค์รวม เกิดจากการบูรณาการความรู้ร่วมกัน การจัดตั้งกลุ่มงานสัมพันธ์ชุมชนจึงจะเป็นกลุ่มงานที่คอยประสานงานกับชุมชนรอบโรงเรียน การจัดตั้งหน่วยงานเชื่อมประสานต้องคัดสรรบุคลากรที่มีความสามารถรับหน้าที่นี้ เพราะการเชื่อมประสานที่ดีจะสามารถได้รับการตอบรับที่ดีได้ด้วยเช่นกัน

4.3.5.3 ส่งเสริมการเรียนการสอนรายวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์ หรือกิจกรรมการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง (IS) ในชั้นการพัฒนาชุมชน สืบเสาะความรู้ หรือค้นหาปัจจัยในการพัฒนาชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม และนำผลงานที่เกิดขึ้นจากรายวิชานำไปใช้ให้เกิดผลจริงในชุมชน จนทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนร่วมกับการเรียนรู้ของนักเรียนก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของการพัฒนาชุมชนรอบโรงเรียน

4.3.5.4 การขอความร่วมมือจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนด้วยภาคีเครือข่ายรอบโรงเรียน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เพื่อตรวจสอบปัญหาสุขภาพ และการแนะนำแนวทางยกระดับสุขภาพ และดำเนินชีวิตที่เป็นสุข

4.3.5.5 การเชิญผู้นำชุมชน หรือผู้มีความรู้ในชุมชนร่วมพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อยกระดับฐานเศรษฐกิจชุมชน เพื่อเป็นการยกระดับหลักสูตรสถานศึกษา และเป็นการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง รวมถึงการเชิญผู้นำชุมชนร่วมพิจารณาหลักสูตร ให้เกิดการเรียนรู้ และผู้นำชุมชนจะเป็นผู้นำความรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาชุมชน มาพัฒนาคุณภาพชีวิตเช่น สุขภาพทางกาย สุขภาพทางใจ ฐานเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความรู้จากห้องเรียนสู่ชุมชน

4.3.5.6 การจัดกิจกรรม E-sport เป็นกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ชุมชน เป็นการใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน E-sport กลายเป็นเกมกีฬาหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับในวงกว้างว่าเป็นเกมกีฬาที่ต้องอยู่ในระบบทีม ทำงานเป็นทีมถึงจะชนะได้ โรงเรียนจำเป็นต้องรับเป็นเจ้าภาพในการแข่งขันครั้งนี้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานเป็นทีม เชิญทีมจากภายนอกเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการแข่งขัน มีกติกาที่ชัดเจนก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะได้พัฒนานักเรียน และชุมชน โดยที่นักเรียนมีความปลอดภัยต่อร่างกายและการเรียนรู้

4.3.5.7 การจัดนักเรียนจิตอาสาบริการชุมชนในรู้แบบของการทำความสะอาด บริการตามงานเทศกาล และการสอนหนังสือในระดับชั้นที่ต่ำกว่า ถือเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์สองอย่างคือ (1) เป็นแนวทางการต่อยอดความรู้ของนักเรียนได้ดีคือ นักเรียนจะได้ใช้ความรู้ของแต่ละคนเป็นจิตอาสาในการสอนหนังสือน้อง ๆ ที่เรียนในชั้นที่ต่ำกว่า ถือว่าเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ตรง (2) เป็นการพัฒนาชุมชนรอบข้างอย่างเต็มความสามารถ (3) เป็นการประกาศความสามารถของนักเรียนถือเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอีกทางหนึ่งด้วย

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโรงเรียนสุภาพะ และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 210 คน ซึ่งประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นของโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณค่าสถิติวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Research) นำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ ประกอบความเรียง ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นใช้สถิติแปลค่าจากแบบสอบถาม

จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย โดยวิธี Modified Priority Needs Index: $PNI_{modified}$ เพื่อระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น ที่ปรับปรุงโดย สุวิมล ว่องวาณิช (2558) โดยจัดลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับแรก โดยใช้วิธี Priority Need Index (PNI) โดยใช้ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) โดยนำผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นหาแนว

ทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลข้อมูลหลัก 5 คน เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 สรุปผลวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 210 คน ประกอบด้วย คณะผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรสนับสนุนทางการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุช่วง 30 – 40 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่สถานศึกษาแห่งนี้มีความถี่ที่ใกล้เคียงกัน โดยระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่สูงสุดที่ระหว่าง 3 – 5 ปี

5.1.2 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน

ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน พบว่า ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็นรายด้านสูงสุดที่หัวข้อ ชุมชนเป็นสุข และความต้องการจำเป็นรายด้านต่ำสุดคือ สภาพแวดล้อมเป็นสุข

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ตาม

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน เมื่อพิจารณาเชิงลึกในแต่ละด้าน ผู้วิจัยสรุปในแต่ละด้านได้ดังนี้

1) ด้านผู้เรียนเป็นสุข ในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อสูงสุด 3 หัวข้อ คือ นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน นักเรียนรู้จักปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย และ นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะการเอาตัวรอดจากอันตราย ตามลำดับ

2) ด้านโรงเรียนเป็นสุข ในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อสูงสุด 3 หัวข้อ คือ โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนมีวัดและประเมินผลการส่งเสริมสุขภาวะทางกาย ใจ สังคม และ ปัญญาอย่างเป็นระบบ และ โรงเรียนมีแผนดำเนินงานในการส่งเสริมให้เกิดเป็นโรงเรียนสุขภาวะตามลำดับ

3) ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อสูงสุด 3 หัวข้อ คือ โรงเรียนมีการคัดสรรค้ำอาหารและเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียนมีห้องน้ำที่สะอาดและเพียงพอต่อนักเรียน และ โรงเรียนมีความเข้มงวดในการควบคุมสิ่งเสพติดทุกชนิด ตามลำดับ

4) ด้านครอบครัวเป็นสุข ในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อสูงสุด 3 หัวข้อ คือ ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านสุขภาพเพื่อร่วมพัฒนาสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนมีกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และ โรงเรียนและครอบครัวร่วมกันสะท้อนผลการเรียนของนักเรียน ตามลำดับ

5) ด้านชุมชนเป็นสุข ในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายข้อสูงสุด 3 หัวข้อ คือ โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสุขภาพของชุมชน โรงเรียนและชุมชนมีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของนักเรียน และ โรงเรียนเปิดโอกาสในผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้มีความรู้มาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ตามความเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน

5.2.1 ด้านผู้เรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่

- 1) การส่งเสริมจัดอบรมหรือหลักสูตรระยะสั้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อรู้สิทธิ์ หน้าที่ และบทบาทของตนเองให้สังคม
- 2) การจัดอบรมเสริมสมรรถนะการเอาตัวรอดจากภัยอันตราย ภัยพิบัติ หรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด
- 3) การส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้วยข้อเท็จจริงและมีเหตุผล
- 4) การเชิญผู้ที่มีส่วนได้ส่วนร่วม ร่วมปรึกษาและออกกฎหรือข้อบังคับของนักเรียน
- 5) การบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ไม่เลือกปฏิบัติ

5.2.2 ด้านโรงเรียนเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ได้แก่

- 1) การจัดทำ SWOT สร้างพันธกิจ และวิสัยทัศน์เพื่อส่งเสริมให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจัดทำโครงการสุขภาวะอย่างรอบด้าน
- 2) การใช้ PLC เป็นฐานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู และรวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา
- 3) การออกแบบการวัดประเมินผลด้วย Scoring Rubric ตามจุดประสงค์ของโรงเรียนสุขภาวะตามมาตรฐานของ สสส.
- 4) การปลูกฝังหลักธรรมาภิบาล 6 ข้อ และสร้างความเป็นครอบครัวเพื่อให้คุณครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งและเป็นเจ้าของโรงเรียน
- 5) แต่งตั้งหน่วยงานในโรงเรียนเป็นเจ้าภาพการดำเนินงานโรงเรียนสุขภาวะ
- 6) จัดอบรมพัฒนาครูให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง และการจัดการเรียนการสอนให้ทันยุค ทันสมัย

5.2.3 ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ประกอบด้วย 6 แนวทาง ได้แก่

- 1) การเปิดการประมูลร้านค้า สหกรณ์ ร้านอาหาร และสร้างข้อตกลงในการจำหน่ายอาหารที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพของอาหาร และน้ำดื่มอย่างต่อเนื่อง
- 2) การเพิ่มจำนวนห้องน้ำเพื่อให้ความเพียงพอต่อนักเรียน และรณรงค์ให้รักษาสีของของส่วนรวม
- 3) ปลุกจิตสำนึกในการรักถนอม ของใช้ส่วนรวม รักษาความสะอาด
- 4) บูรณาการความรู้ด้านโภชนาการอาหารสู่บทเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์และสุขศึกษา
- 5) การเพิ่มแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน สร้างนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการศึกษา เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียน
- 6) การส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยทั้งกาย ใจ สังคม

5.2.4 ด้านครอบครัวเป็นสุข ประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่

- 1) โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ข้อตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม และไม่ปิดบังข่าวสาร เพื่อเป็นการส่งข่าวสารจากโรงเรียนถึงผู้ปกครอง
- 2) การจัดประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมกีฬา กิจกรรมการกุศล กิจกรรมนันทนาการ หรือกิจกรรมทางศาสนา
- 3) การจัดกิจกรรมครูที่ปรึกษาพบผู้ปกครองเพื่อรายงานผลการเรียน พฤติกรรม และแนวทางการศึกษาของนักเรียน
- 4) ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นสื่อกลางในการส่งเสริมสถาบันครอบครัว
- 5) การร่วมสร้างความภาคภูมิใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนและครอบครัวเพื่อให้เกิดความรักในโรงเรียน

5.2.5 ด้านชุมชนเป็นสุข ประกอบด้วย 7 แนวทาง ได้แก่

- 1) การส่งเสริมโรงเรียนให้เป็นแหล่งส่งเสริมอาชีพร่วมกับชุมชน ผ่านกิจกรรมเสริมอาชีพ และความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

- 2) การจัดตั้งกลุ่มงานสัมพันธ์ชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชุมชนในเทศบาลสำคัญแต่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นลำดับที่แรก
- 3) การส่งเสริมการเรียนการสอนรายวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์ หรือกิจกรรมการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง (IS) ในริมการพัฒนาชุมชน
- 4) การขอความร่วมมือจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนด้วยภาคีเครือข่ายรอบโรงเรียน
- 5) การเชิญผู้นำชุมชน หรือผู้มีความรู้ในชุมชนร่วมพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 6) การจัดกิจกรรม E-sport เป็นกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ชุมชน
- 7) การจัดนักเรียนจิตอาสาบริการชุมชนในรู้แบบของการทำความสะอาด บริการตามงานเทศบาล และการสอนหนังสือในระดับชั้นที่ต่ำกว่า

5.3 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 สามารถนำผลการวิจัยอภิปรายได้ดังนี้

5.3.1 ด้านชุมชนเป็นสุขมีความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 สูงสุด พบว่าประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสุขภาวะของชุมชน และ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ปรากฏชาวบ้าน หรือผู้มีความรู้มาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และ โรงเรียนและชุมชนมีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะที่ดีของนักเรียน เนื่องจากทางโรงเรียนมีจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนของครู และ บุคลากรทางการศึกษา ผ่านโครงการในการพัฒนานักเรียนและคณะครู บุคลากรทางการศึกษาจนทำให้ความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นจุดอ่อน รวมถึงโรงเรียนมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกและสถานที่ไม่เพียงพอต่อการเป็นเจ้าภาพจัดโครงการพัฒนาชุมชน การยกระดับสุขภาวะของชุมชน การยกระดับคุณภาพชีวิต การส่งเสริมความรู้ในด้านสุขภาวะจนสามารถนำไปใช้จริงของบุคคลในชุมชน ซึ่งสังเกตจาก ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของชุดิมา ทองวชิระ และคณะ (2561) ที่ศึกษา ชุมชนสุขภาวะบนพื้นฐานศักยภาพของชุมชนและการมีส่วนร่วมของ ภาคีเครือข่าย: กรณีศึกษา ชุมชนท่า

เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องสร้างภาคีเครือข่าย ร่วมระดมความคิดสร้างสรรค์กิจกรรมระยะสั้นเพื่อให้เป็นกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน รวมถึงความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรม และศาสนา ผลการวิจัยยังได้ว่าการสร้างแกนนำโดยนำเสนอตัวแทนครูและชุมชน โดยการอบรมให้ความรู้และการลงมือปฏิบัติจริง ได้แกนนำ 3 กลุ่ม ได้แก่ แกนนำการออกกำลังกายแบบยืดเหยียดกล้ามเนื้อ แกนนำด้านอาหารสุขภาพ และแกนนำด้านการดูแลรักษาตนเอง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนให้บุคคลในชุมชนมีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมสุขภาพ ผ่านกิจกรรม การออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพตนเอง และด้านอาหาร

5.3.2 ด้านครอบครัวเป็นสุขความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เป็นอันดับที่ 2 พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางสุขภาพเพื่อร่วมพัฒนาสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนมีกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และโรงเรียนและครอบครัวร่วมกันสะท้อนผลการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุมาลี มีพงษ์, เอื้ออัมพร ทิพย์ทิมพร, และปิยวดี จินดาโชติ (2563) ที่ศึกษาความร่วมมือระหว่างครอบครัวกับโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนควรเริ่มจากการมีห้องปฏิบัติการที่พร้อม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูและผู้ปกครองนักเรียน การมอบโอกาสการพัฒนาวิชาการ การสร้างแหล่งเรียนรู้ และส่งเสริมพฤติกรรมในสถาบันครอบครัวให้แข็งแรง จะเป็นแนวทางที่สามารถส่งเสริมให้เกิดครอบครัวเป็นสุขได้

5.3.3 ด้านโรงเรียนเป็นสุข ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เป็นอันดับที่ 3 พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลการเรียนส่งเสริมสุขภาพทางกาย ใจ สังคม และปัญญาอย่างเป็นระบบ และโรงเรียนมีแผนดำเนินงานในการส่งเสริมให้เกิดเป็นโรงเรียนสุภาพะ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิราวรรณ เพ็ชรนาว่า (2563) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียน คือ ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู ผู้บริหารควรมี

นโยบายการบริหารองค์กรอย่างเป็นกัลยาณมิตร รวมถึงสร้างค่านิยมและมีวิสัยทัศน์การทำงานร่วมกันของผู้บริหาร

5.3.4 แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้ข้อมูลแนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะสอดคล้องกันหลายแนวทางเช่น การส่งเสริมงานสัมพันธ์ชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียนและ สนับสนุนให้โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนาวัน แกละสมุทร (2562) ที่ศึกษาการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาชุมชนมี 4 แนวทาง คือ การให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทเพื่อช่วยความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียน โรงเรียนควรเป็นส่วนหนึ่งในงานสำคัญของชุมชน โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้กับชุมชน และโรงเรียนควรเปิดสถานที่ให้ชุมชนมาใช้และอำนวยความสะดวกไม่ว่าจะเป็นสถานกีฬา หรือห้องประชุม รวมถึงการสร้างแนวทางการส่งเสริมให้เกิดการบริหารอย่างมีธรรมาภิบาล ผู้บริหารควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร และคณะครูควรมีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการดำเนินงานหรือกิจกรรมภายในโรงเรียน โดยการดำเนินงานในโรงเรียนนี้ควรเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมนั้นเพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความรัก และห่วงแหนโรงเรียนให้โรงเรียนเหมือนกับบ้านของตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงดาว แซ่มชื่น (2560) ที่ศึกษา การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยได้รายงานว่า การพัฒนาโรงเรียนสุภาพะต้องพัฒนาโรงเรียนอย่างรอบด้านตามกรอบแนวคิดโรงเรียนสุภาพะ 5 ด้าน คือ ผู้เรียนเป็นสุข โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข และชุมชนเป็นสุข โดยงานวิจัยได้นำเสนอแนวทางที่เป็นประเด็นหลักดังนี้

1) ด้านผู้เรียนเป็นสุขนำเสนอ 7 แนวทาง คือ (1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม (2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีนิสัยใฝ่รู้เรียน (3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างน้อย 2 ภาษา (4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเล่นดนตรีและกีฬา (6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต (7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์

2) ด้านโรงเรียนเป็นสุขนำเสนอ 6 แนวทาง คือ (1) ผู้บริหาร โรงเรียนมีวิสัยทัศน์และนโยบายที่เน้นการเรียนรู้เป็นหลัก ใช้ระบบคุณภาพในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ (2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษามีปฏิสัมพันธ์

เชิงบวก (3) ครูมีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง (4) โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองความต้องการ และความสนใจของนักเรียน (5) นักเรียนในโรงเรียนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน (6) หลักสูตรของโรงเรียน มีลักษณะที่ยืดหยุ่น สอดคล้องตามสถานการณ์ และส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย

3) ด้านสภาพแวดล้อมเป็นผู้นำเสนอ 4 แนวทาง คือ (1) จัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนพื้นที่สีเขียวและมีสื่อการเรียนรู้เพียงพอ (2) โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยสำหรับเด็ก (3) บุคลิกภาพของครูยิ้มแย้มแจ่มใสแต่งกายเหมาะสม (4) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

4) ด้านครอบครัวเป็นผู้นำเสนอ 6 แนวทาง คือ (1) ผู้ปกครองเอาใจใส่ลูกหลาน (2) ให้ความรักและความอบอุ่น (3) มีการเสริมแรงใจและให้รางวัล (4) การใช้เวลากับลูกอย่างมีคุณภาพ (5) ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (6) การร่วมมือกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

5) ด้านชุมชนเป็นผู้นำเสนอ 5 แนวทาง คือ (1) สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม (2) ระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุครุภัณฑ์และอื่น ๆ (3) ชุมชนร่วมกับโรงเรียนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี (4) ชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดี (5) ประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

5.4 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.4.1 ด้านผู้เรียนเป็นสุขควรศึกษาความเป็นไปได้ในให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาตั้งกฎ ข้อบังคับในโรงเรียน

5.4.2 ด้านโรงเรียนเป็นสุข ควรศึกษาข้อมูลสำหรับการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะ และนำข้อมูลนั้นไปปรับใช้จริงด้วยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) และการปลูกฝังหลักธรรมาภิบาลสำหรับคุณครู

5.4.3 ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข ควรศึกษาปัจจัยสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนสุภาพะโดยสมบูรณ์โดยคำนึงจาก ปัจจัย 4 ห้องน้ำที่มีสุขอนามัย และความปลอดภัยทั้งร่างกาย และจิตใจ

5.4.4 ด้านครอบครัวเป็นสุข ควรศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการประสานงานระหว่างโรงเรียนและครอบครัวของนักเรียนเพื่อสร้างความภาคภูมิใจร่วมกัน

5.4.5 ด้านชุมชนเป็นสุข ควรศึกษาและพัฒนากการสร้างความมีส่วนร่วมในชุมชนด้วยกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชน ให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วม หรือการส่งเสริมให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชนด้วยกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (E - Sport)

5.5 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.5.1 ควรศึกษาและพัฒนากการบริหารโรงเรียนสุภาพวะ จากหัวข้อที่มีความจำเป็นสูงสุด และดำเนินการได้จริง

5.5.2 ควรศึกษาเกณฑ์การวัดประเมินโรงเรียนสุภาพวะอย่างเป็นระบบ ครอบคลุม และหลากหลายเพื่อประยุกต์ใช้เป็นเกณฑ์หลักในการประเมินโรงเรียนสุภาพวะได้ทุกบริบท

5.5.3 ควรพัฒนากการวิจัยในรูปแบบของการวิจัยเพื่อพัฒนาโดยใช้โรงเรียนสุภาพวะเป็นฐานเพื่อต่อขอองค์ความรู้สู่การปฏิบัติจริง

บรรณานุกรม

- กจิตตา ชินพิทักษ์วัฒนา. (2557). การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ดูแลเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยทารกวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก (Unpublished Master's thesis). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ก้านทอง บุหระ. (2560). องค์การแห่งความสุข: แนวคิด กระบวนการ และบทบาทของนักบริหารทรัพยากรมนุษย์. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 28(3), 169-176.
- กิริยณภา หนูอินทร. (2562). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 1(4), 33-40.
- เกรียงวูช นีละคุปต์, และประภาส วีวรรณมงคล. (2561). การศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ. วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์, 2(1), 1-12.
- ขวัญเมือง แก้วคำเกิง, ดวงเนตร ธรรมกุล, สิริธร ลีนิจินดาวงศ์, ภัทรวดี มากมี, ชุติมา สืบวงศ์ดี, และอัสรา ประเสริฐสิน. (2553). โครงการประเมินภายในแผนงานสุขภาวะองค์กรภาคเอกชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).
- คมสร วงษ์รักษา. (2540). รายงานการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์เพ็ญ ลาภมากผล. (2564). การส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในสถานศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์. วารสารบรรณการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 2(1), 49-57.
- จุฬารณย์ โสตะ. (2543). แนวคิดทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ. ขอนแก่น: ภาควิชาสุขศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไฉไลศรี เพชรได้, และเพชรวิทย์ จันทร์ศิริสร. (2564). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 15(4), 222-234.
- ชุติมา ทองวชิระ, สุชาดา โทผล, ณัฐพัชร์ เกียรติวรกานต์, สมศักดิ์ เจริญพูล, จันทกานต์ ทรงเดช, ณัฐธิดา กิจเนตร, ... สุทัศน์ คำนตรระกูล. (2561) ชุมชนสุขภาวะบนพื้นฐานศักยภาพของชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย: กรณีศึกษา ชุมชนท่าเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(ฉบับพิเศษ), 51-61.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เชาวเรศ ใจทัต. (2559). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ดวงใจ เนตรตระกูล, ชไมมณ ศรีสุรักษ์, ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์, จันทรา แซ่ลิว, พัทยาภรณ์ มานะจุติ, และอภิญา มนูญศิลป์. (2560). การพัฒนาโรงเรียนสุภาพะเพื่อหนุนเสริมระบบการฝึกทักษะวิชาชีพครู: ประเด็นการมีส่วนร่วมพัฒนาแบบประเมิน CCR. สืบค้นจาก <http://cmruir.cmru.ac.th/bitstream/123456789/1139/1/มันคง-ดวงใจ%20เนตรตระกูล.pdf>
- ดวงดาว แซ่มั่น. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เดชรัตน์ สุขกำเนิด, วิชัย เอกพลากร, และปัดพงษ์ เกษสมบูรณ์. (2545). การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ เพื่อ สร้างนโยบายสาธารณะหรือสุขภาพ: แนวคิด แนวทาง และการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดีไซน์ จำกัด.
- ทรงสิริ วิจิธรานนท์, และอรุณี อรุณเรือง. (2559). รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- นาวัน แกละสมุทร. (2562). การส่งเสริมความสัมพันธ์ชุมชนระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 4(3), 569 – 580.
- ประวิต เอรารวรรณ์. (2558). คู่มือการประเมินตนเองของโรงเรียนสุภาพะ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา.
- ประเวศ วะสี. (2543). สุขภาพในฐานะอุดมการณ์ของมนุษย์. นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ประเวศ วะสี. (2551). สุขภาพที่สมบูรณ์. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ปรีชา กองจินดา. (2549). แนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญ สุขมาก. (2563). *หลักคิด: สุขภาพ สุขภาวะ ปัจจัยกำหนดสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพ*. สงขลา: สถาบันการจัดการระบบสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มานพ ชลพานิชกุล, และตรีเนตร ตันตระกูล. (2563). รูปแบบการพัฒนาความสุขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานตามหลักองค์กรแห่งความสุข ในนิคมอุตสาหกรรมสินสาคร จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, 8(3), 953-967.
- มูลนิธิแพथทูเฮลท์. (2561). *คู่มือครูสุขภาวะ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา. (2560). *เครื่องมือพัฒนาสู่ความเป็น โรงเรียนสุขภาวะ*. มหาสารคาม: สถาบันวิจัยระบบการศึกษา.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1-23 ประกาศใช้ 19 สิงหาคม 2542.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- วาระดี ชาญวิรัตน์, สุภาวดี วิสุวรรณ, และปัทมาภรณ์ เสือทองปาน. (2563). การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนสุขภาวะ กรณีศึกษาโรงเรียนทหารอากาศบำรุง. *วารสารชุมชนวิจัย*, 15(2), 142-154.
- วิพุธ พูลเจริญ. (2544). *สุขภาพ อุดมการณ์ และยุทธศาสตร์ทางสังคม*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- วิราวรรณ เพ็ชรนา. (2563). *แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดีกรุงเทพมหานคร* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สะอาด ศรีวรรณ, และยุภาพร ยุภาศ. (2561). การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 บนฐานโรงเรียนสุขภาวะ. *วารสารคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 3(1), 27-57.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สันติ สิงหาพรหม. (2565). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองไผ่ล้อม. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา (NMCCON)* (น. 153-164). นครราชสีมา: กรมอนามัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2549). *การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในระดับท้องถิ่น: หลักคิด เพื่อการประยุกต์ใช้*. สืบค้นจาก <https://www.sem100library.in.th/medias/b1699.pdf>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2554). *โรงเรียนสุภาพะ: การศึกษาแบบนวัตกรรมยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2560). *โรงเรียนสุภาพะ : การศึกษาแบบนวัตกรรมยุคใหม่ (Healthy School)*. สืบค้นจาก <https://dol.thaihealth.or.th/Media/Index/591e0f31-e19d-e711-80e3-00155d65ec2e>
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. สืบค้นจาก <https://www.nesdc.go.th>
- สุพจน์ย์ พัดจาด. (2562). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุภาพะ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตาก. *Educational Management and Innovation Journal*, 2(1), 67-89.
- สุมาลี มีพงษ์, เอื้ออัมพร ทิพย์ทิพย์พร, และปิยวดี จินดาโชติ. (2563). ความร่วมมือระหว่างครอบครัวกับโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการวิจัยบริหารการพัฒนา*, 10(4), 184-192.
- สุรัชยา น้อยสกุล, สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์, และศจี จิระโร. (2550). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาสุขภาวะของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน *การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10* (น. 449-460). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุวารี แปงฉิมวงศ์. (2558). วิจัยในชั้นเรียนเรื่อง การแก้ปัญหาการส่งงานในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการอาชีพ (*Computer and Information for Work*) รหัสวิชา 3001 2001 โดยใช้วิธีการส่งงานผ่านระบบห้องเรียนออนไลน์ (*Google Classroom*) ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สาขาเลขานุการ. สืบค้นจาก http://www.cvc.ac.th/cvc2011/files/10112711110204_18050214145825.pdf
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2551). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. สืบค้นจาก https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2561). การวิจัยทางการศึกษา : แนวคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Albert, L. et al. (2018). The Hong Kong Healthy Schools Award Scheme, school health and student health: An exploratory study. *Health Education Journal*, 77(8), 857–871.
- Allensworth, D. D., Wyche, J., Lawson, E., & Nicholson, L. (1995). *Defining a Comprehensive School Health Program: An Interim Statement*. Washington, D.C.: Division of Health Sciences Policy, National Academy Press.
- Alliance for a Healthier Generation. (2013). *Healthy Schools Program Framework Criteria for Developing a Healthier School Environment*. Portland, USA: Alliance for a Healthier Generation Inc.
- Baltag, V., Pachyna, A., & Hall, J. (2015). Global Overview of School Health Services: Data from 102 Countries. *Health Behavior and Policy Review*, 2(4), 268-283. doi:10.14485/hbpr.2.4.4

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Bosede, A. O., Akindulureni, K. C., & Obembe, T. (2021). Healthful School Environment Component of the School Health Programme: Roles of the Street-Level Bureaucrats in its Implementation. *International Journal of Innovative Research in Science Engineering and Technology*, 6(3), 733-741.
- Burton, J. (2010). *WHO Healthy Workplace Framework and Model: Background and Supporting Literature and Practice*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.
- Chabo A. J., & Ndep, A. U. (2018). Implementing Healthful School Environment as a Component of School Health Programme (SHP) in Selected Secondary in Calabar Municipality, Cross River State, Niereria. *Scholars Journal of Applied Medical Science (SJAMS)*, 1340-1349.
- Chabo, O.Y., & Antor, N. (2019). *Implementing Healthful School Environment as a Component of School Health Programme (SHP) In Selected Secondary Schools in Calabar Municipality, Cross River State, Nigeria*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/324840619_Implementing_Healthful_School_Environment_as_a_Component_of_School_Health_Programme_SHP_In_Selected_Secondary_Schools_in_Calabar_Municipality_Cross_River_State_Nigeria
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Dadaczynski, K. et al. (2020). Digital Health Literacy and Web-Based Information-Seeking Behaviors of University Students in Germany During the COVID-19 Pandemic: Cross-sectional Survey Study. *Journal of Medical Internet Research*, 23(1), e24097. doi:10.2196/24097
- Erawan, P. (2015). Health Schoos Promoting: An Experience in Thailand. In 5th *World Conference on Learning Teeaching and Educational Leadership, WCLTA 2014* (pp. 513-521). Prague, Czech Republic: Scocial and Behavioral Sciences.
- Karkada, S., & Pai, M. S. (2016). Concept of Health Promoting School. *Manipal Journal of Nursing and Health Sciences*, 2(2), 64-68.
- Kaufman, R., & English, F.W. (1981). *Needs assessment: Concepts and application*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Khera, A. (2018). *Operational Guidelines on School Health Programme under Ayushman Bharat*. New Delhi: Ministry of Health and Family Welfare Government of India.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Macuch, R. D. S., Velho, A. P. M., Vermelho, C., & Bortolozzi, F. (2015). School Health Program: A Course Analysis. *Revista Saúde e Pesquisa*, 8(2), 297-306.
<http://dx.doi.org/10.17765/1983-1870.2015v8n2p297-306>
- Mir, J. N. et al. (2019). *School Health Programmes in Pakistan*. Rawalpindi, Pakistan: Riphah International University Islamabad.
- Pakistan, M. E. I. (2010). *School Health Programme: A Strategic Approach for Improving Health and Education in Pakistan*. Retrieved from <https://www.dawn.com/news/880821/parental-involvement-in-education>
- Reviere, R., Berkowitz, S., Carter, C. C., & Ferguson, C. G. (1996). *Needs assessment: A creative and practical guide for social scientists*. Washington, D.C.: Taylor & Francis.
- Robert, J. G., Leslie, I. R., Janice, T. N., Gerald, W. T., & Howard, F. (2007). Safe and Healthy School Environments. *Pediatric Clinics of North America*, 54(2), 351-373.
- Sean, S., Emma, W., & Kim, R. (2014). Developing and Sustaining a Healthy School Community: Essential Elements Identified by School Health Champion. *Health Education Journal*, 74(3), 1-13.
- Stoner, A. F., & Wankel, C. (1986). *Management* (3rd ed.). New Delhi: Prentice-Hall.
- The Association for Supervision and Curriculum Development (2010). *Learning, Teaching, and Leading in Healthy School Communities*. Virginia, USA: The ASCD.
- U.S. Department of Health and Human Services. (2017). *School Health Index: A Self-Assessment and Planning Guide*. Georgia, USA: Department of Health and Human Services.
- Witkin, B. R. (1984). *Assessing needs in education and social program*. San Francisco, CA; Jossey-Boss Publishers.
- Witkin, B., & Alshuld, J. (1995). *Planning and conducting needs assessments: A practical guide*. Thousand Oaks, CA: Sage.

บรรณานุกรม (ต่อ)

World Health Organization. (1996). *Health-Promoting Schools series 5*. Manila, Philippines:

Author.

World Health Organization. (2010). *Workplace Health Promotion*. Retrieved from

www.who.int/occupational_health/topics/workplace/en/print.html

World Health Organization. (2021). *WHO guideline on school health services*. Geneva,

Switzerland: Author.

ภาคผนวก ก

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ผลรวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
1 ผู้เรียนเป็นสุข							
1	นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
2	นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะการเอาตัวรอดจากอันตราย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
3	นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้รู้โทษของสิ่งเสพติด	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
4	นักเรียนปฏิบัติตามกฏของโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
5	นักเรียนรู้จักการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
6	นักเรียนแสดงความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ลักขโมยของผู้อื่น	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
7	นักเรียนมีจิตอาสา และให้ความร่วมมือในกิจกรรมส่วนรวม	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ผลรวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
2 โรงเรียนเป็นสุข							
8	โรงเรียนมีแผนดำเนินงานในการส่งเสริมให้เกิดเป็นโรงเรียนสุขภาวะ	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
9	โรงเรียนมีแผนพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับโรงเรียนสุขภาวะ	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
10	โรงเรียนมีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความพร้อมทางด้าน กาย ใจ สังคม	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
11	โรงเรียนมีโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง
12	โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียน	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
13	โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลการส่งเสริมสุขภาวะทางกาย ใจ สังคม และปัญญาอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ผลรวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
3 สภาพแวดล้อมเป็นสุข							
14	โรงเรียนเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับ บุหรี่ และการพนัน	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
15	โรงเรียนมีความเข้มงวดในการควบคุมสิ่งเสพติดทุกชนิด	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
16	โรงเรียนมีการคัดสรรค้อาหารและเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
17	โรงเรียนมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
18	โรงเรียนมีการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
19	อาคารและห้องเรียนมีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
20	โรงเรียนมีระบบรักษาความปลอดภัยและมีการตรวจสอบระบบอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
21	โรงเรียนมีห้องน้ำ ที่สะอาดและเพียงพอต่อนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ผลรวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
4 ครอบคลุมเป็นสุข							
22	ครอบครัวยมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถของนักเรียน	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง
23	ครอบครัวยมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาวะของนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
24	โรงเรียนมีกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
25	โรงเรียนและครอบครัวยร่วมกันสะท้อนผลการเรียนของนักเรียน	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง
26	ครอบครัวยและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านสุขภาพเพื่อร่วมพัฒนาสุขภาพนักเรียน	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ผลรวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
5 ชุมชนเป็นสุข							
27	โรงเรียนมีกิจกรรมจิตอาสา ร่วมกับ ชุมชน เพื่อ พัฒ นา สภาพแวดล้อมรอบโรงเรียน	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง
28	สมาชิกในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ใน โรงเรียน	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง
29	โรงเรียนและชุมชนมีการบูรณา การความรู้ เพื่อเสริมสร้างสภาวะ ที่ดีของนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
30	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้มีความรู้มา เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการ สอน	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
31	โร ง เรื ย น แ ละ ชุ ม ช น มี ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
32	โรงเรียนเป็นส่วนในการพัฒนาสข ภาวะของชุมชน	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนสุภาพะสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูล 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบสำรวจรายการข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนสุภาพะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนสุภาพะของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อคำถาม และขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้การวิจัยนี้มีผลสรุปที่น่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะเป็นความลับไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการวิจัยในครั้งนี้และให้ความร่วมมือใน การตอบแบบสอบถามด้วยดี อันจะส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

นายณรงค์ธรรม ทองสุขแสงเจริญ
นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยรังสิต

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสู่ภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบสำรวจรายการข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ☐ ที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของท่าน

1. เพศ

1 ☐ ชาย

2 ☐ หญิง

2. อายุ

1 ☐ ต่ำกว่า 30 ปี

2 ☐ 30-40 ปี

3 ☐ 41-50 ปี

4 ☐ มากกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

1 ☐ ปริญญาตรี

2 ☐ ปริญญาโท

3 ☐ ปริญญาเอก

4 ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. ตำแหน่งงาน

1 ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา

2 ☐ ครู

3 ☐ บุคลากรสนับสนุนทางการศึกษา

5. ระยะเวลาที่ในการปฏิบัติงาน

1 ☐ น้อยกว่า 1 ปี

2 ☐ ระหว่าง 1 – 2 ปี

3 ☐ ระหว่าง 3 – 5 ปี

4 ☐ ระหว่าง 6 – 9 ปี

5 ☐ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมี
รายละเอียดดังนี้

- 5 หมายถึง มี สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มี สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มี สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มี สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มี สภาพที่เป็นจริง/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. ด้านผู้เรียนเป็นสุข											
1	นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง										
2	นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะการเอาตัวรอดจากอันตราย										
3	นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้รู้โทษของสิ่งเสพติด										
4	นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน										
5	นักเรียนรู้จักการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับการมอบหมาย										
6	นักเรียนแสดงความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ลักขโมยของผู้อื่น										
7	นักเรียนมีจิตอาสา และให้ความร่วมมือในกิจกรรมส่วนรวม										

ข้อ	รายการ	สภาพที่เป็นจริง					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. ด้านโรงเรียนเป็นสุข											
8	โรงเรียนมีแผนดำเนินงานในการส่งเสริมให้เกิดเป็นโรงเรียนสุภาพะ										
9	โรงเรียนมีแผนพัฒนาหลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับโรงเรียนสุภาพะ										
10	โรงเรียนมีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความพร้อมทางด้าน กาย ใจ สังคม										
11	โรงเรียนมีโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ										
12	โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียน										
13	โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลการส่งเสริมสุขภาพทางกาย ใจ สังคม และปัญญาอย่างเป็นระบบ										
3. ด้านสภาพแวดล้อมเป็นสุข											
14	โรงเรียนเป็นสถานที่ปลอดภัย ภูมิทัศน์ และการพำนั										
15	โรงเรียนมีความเข้มงวดในการควบคุมสิ่งเสพติดทุกชนิด										
16	โรงเรียนมีการคัดสรรค้ำอาหารและเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน										
17	โรงเรียนมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม										
18	โรงเรียนมีการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ										
19	อาคารและห้องเรียนมีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน										
20	โรงเรียนมีระบบรักษาความปลอดภัยและมีการตรวจสอบระบบอย่างสม่ำเสมอ										
21	โรงเรียนมีห้องน้ำ ที่สะอาดและเพียงพอต่อนักเรียน										
4. ด้านครอบครัวเป็นสุข											
22	ครอบครัวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสามารถของนักเรียน										
23	ครอบครัวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน										

แบบสอบถามถึงโครงสร้างเพื่อการวิจัย ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
เรื่อง แนวทางการส่งเสริมโรงเรียนสุขภาวะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

ด้านที่ 1 ผู้เรียนเป็นสุข

1. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน
2. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
3. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเอาตัวรอดจากอันตรายต่าง ๆ ได้

ด้านที่ 2 โรงเรียนเป็นสุข

1. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมโรงเรียนให้มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลการเรียนรู้นักเรียน
2. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมโรงเรียนให้มีการวัดและประเมินผลการส่งเสริมสุขภาวะทางกาย ใจ สังคม และปัญญา อย่างเป็นระบบ
3. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมโรงเรียนให้มีแผนดำเนินงานเพื่อให้เกิดเป็นโรงเรียนสุขภาวะ

ด้านที่ 3 สภาพแวดล้อมเป็นสุข

1. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมโรงเรียนให้เกิดการคัดสรรค้ำอาหารและเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อนักเรียน
2. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมโรงเรียนให้มีห้องน้ำที่สะอาดและเพียงพอต่อนักเรียน
3. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้โรงเรียนมีความเข้มงวดในการควบคุมสิ่งเสพติดทุกชนิด

ด้านที่ 4 ครอบครัวเป็นสุข

1. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านสุขภาพระหว่างครอบครัวและโรงเรียนเพื่อร่วมพัฒนาสุขภาพของนักเรียน
2. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้มีกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์กับผู้ปกครอง
3. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้โรงเรียนและครอบครัวร่วมกันสะท้อนผลการเรียนของนักเรียน

ด้านที่ 5 ชุมชนเป็นสุข

1. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสุขภาพของชุมชน
2. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้โรงเรียนและชุมชนมีการบูรณาการความรู้เพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของนักเรียน
3. ท่านมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมให้โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้มีความรู้มาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ณรงค์ธรรม ทองสุขแสงเจริญ
วัน เดือน ปีเกิด	19 มกราคม 2536
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปริญญาการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ – เคมี, 2559 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเคมี, 2562 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, 2566
ที่อยู่ปัจจุบัน	114/83 หมู่ที่ 10 ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสตรีนนทบุรี
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนสตรีนนทบุรี